

«Journal of Humanities»

Licensed to: Institute for Humanities and Cultural Studies
Director in charge: Dr. Hamīdreza Āyatollāhī
Issue in chief: Dr. Seyyed Fazlullāh Mousavī
Issue Editor: Dr. Seyyed Hussein Mirjalīlī
ISSN: 1605-9212

Editorial board:

Dr. Eskandarī, M. H. Member of Institute of seminary & university
Dr. Afrouz, Gh. A. Professor, Tehrān University
Dr. Akramī, S.K. Assistant Professor, Tehrān Tarbiyat Mo'allemin University
Dr. Panāhī, M. H. Professor, Allāmeḥ Tabātabā'ī University
Dr. Dorry Nokurānī, B. Associate Professor, Shahīd Beheshtī University
Dr. Sepehrī, M. Professor, Islamic Azād University
Dr. Sedqī, H. Professor, Tehrān Tarbiyat Mo'allemin University
Dr. Ghomī, H. Professor, Institute for Humanities and Cultural Studies
Dr. Karīmī Motahhar, J. Associate Professor, Tehrān University
Dr. Kalbāsi, H. Associate Professor, Allāmeḥ Tabātabā'ī University
Dr. Mousavī, Seyyed F. Associate Professor, Tehrān University
Dr. Mirjalīlī, Seyyed H. Associate Professor, Institute for Humanities and Cultural Studies
Dr. Nāmdār Taleshāni, M. Assistant Professor, Institute for Humanities and cultural studies
Dr. Nikubakht, N. Associate Professor, Tehrān Tarbiyat Modarres University

Pub. Manager: N. Z'afarānchī
Administration: A. Etemādī Bozorg
Editing: S. J. Shāherī Langroudi
Copy Editing: S. Nourī
English Abstracts: Dr. Hāyede Qomī
Graphic: A. Kāvīānī
Typesetting and Page design: F. S. Khoshchehre
Lithography: Pardīs-e Danesh Co.
Published by: The Institute for Humanities and Cultural Studies Press (IHCS)
Mailing address: P.O.Box 14155-6419, Tehrān, Iran
Tel:(98) (21) 88036320, Fax: (98) (21) 88036317
E-mail: Ensani @ ihcs.ac.ir
www.ihcs.ac.ir

Contents

- **Issue Editor's Note**

- **Articles**

- An Assessment of the Proposed Teaching Curriculum for a BA Course Program in Islamic Economics (Ghulām Reza Misbāhi Muqaddam)
- A Study on the Process of Assembling the Objectives of Teaching [A Case Study: Curriculum in Economics, Microeconomics, Macroeconomics] (ʿĀdel Peighāmī and Saʿīd Shāh Husseinī)
- Combined Evaluation of the Works and Course Books in Macroeconomics (Muhammad Vāʿiz Barzāni and Vahīd Muqaddam)
- The Classical Revival Economics: A Sarvey of the Schools of Thoughts (Seyyed Hussein Mīr Jalīlī)

- **Book Reviews and Criticism**

- The Theorization of Islamic Economics (Seyyed Muhammad Reza Amīrī Tehrānī)
- On the Ethics and Economics (Amīr Hussein Tarkesh Dūz)
- Development Economics: From the Poverty to the Wealth of Nations (Ahmad Barādarān Hāshemī)
- International Economics, The Theories and Policies of International Economics (Khadijeh Nasr ullāhī)

- **Appendices**

- Introducing the book "The Connection between Conventional Economics, Orthodox Economics"
- Introducing "Research Management at the Stock Exchange and Securities Forum"
- A Scientific Report on "International Congress on the Islamic Financing" (Majīd Pīreh)

- **English Abstracts**

in Macroeconomics in Iran. This would in fact include the works which are written in Persian as well as the texts which are translated into Persian.

The present study includes the assessment of thirty books composed in Macroeconomics out of which nineteen works are written in Persian and eleven are translated into Persian. It also provides the information collected by the evaluation questionnaires and already compiled at the department of Economics, in combination with the assessments made in the process of the preparation of the present research work.

The evaluations collected for all the *works include* five categories of structure, content, comprehensibility of the applied and adopted pattern or framework in the works, adoption and adaptations of the updated attributes and the implementation of the principles of Microeconomics. For the works written in Persian, the impacts of two other issues are taken into consideration which are the implementation of the principles of the theories based upon value and their extent, as well as their capability to include the Macroeconomics surroundings of Iran.

In general, the discoveries of this research work show that on the one hand the earned scores for the translated books in Macroeconomics in Iran are more than the written works in Persian, and on the other hand the books which lack structural characteristics prove to be also reliable sources. Regarding other aspects such as the contextual attributes, the earned scores of the books are variable and variant.

The Classical Revival in Economics: A Survey of the Schools of Thoughts

Seyyed Hussein Mir Jalili¹

Classical Economics in the twentieth century finds its revival in the framework of four schools which are Neo-Ricardianism, Modern Utilitarianism, Modern Free Banking School, and New classical School. These four schools are revived and dynamic at present. In the school of Neo-Ricardianism, the revival of Ricardo's points of view

1. Associate Professor, The Faculty of Economics, The Institute for Humanities and Cultural Studies, Tehran.

are materialized merely and solely through the presentation of new interpretations of the classical theory of value and distribution.

Modern utilitarianism by the reassessment and the reconsideration of the two principles of inclusion and the concept of pleasure in the classical concept of utility, also through the substitution of generalization and preference by the two narratives of Harsany's rational choice utilitarianism and Sen's behavioural utilitarianism has been revived. Modern free banking school by reviving the points of view of the classical free banking school introduces a number of issues for discussion in the twentieth century such as the free entry to banking activity, comparative circulation of currency instead of the exclusivity of the central bank in issuing currency, the lack of compulsory minor reserves and in general the liberation from the restrictions or the assistance of the central bank, which as a consequence of the impact of the central bank in causing inflation has attracted many followers.

The revival of the classists' points of view and outlooks are to be perceived in Macroeconomics which has proposed such issues as the theory of rational expectations, constant settlement of the market, the hypothesis of a aggregate supply and the real business cycle for discussion. The outcome has caused certain impacts for the macroeconomics policy making in a number of domains such as the ineffectiveness of the anticipated monetary policies, the independence of the central bank, monetary rules and regulations, the costs of decreasing inflation for the employment and product and also the criticism of the economic policy evaluations by the adoption of econometric methods. The New classical approach is considered as one of the main approaches in modern macroeconomics.

تجدید حیات کلاسیک‌ها در اقتصاد؛ مروری بر مکتب‌ها

دکتر سید حسین میرجلیلی*

چکیده

اقتصاد کلاسیک در قرن بیستم در چهار مکتب نئوریکاردویی، اصالت فایده مدرن، بانکداری آزاد مدرن و کلاسیک جدید، تجدید حیات یافت. این چهار مکتب هم‌اکنون زنده هستند. در مکتب نئوریکاردویی، احیای دیدگاه‌های ریکاردو توسط سرافا با ارائه تفسیر جدیدی از نظریه کلاسیک ارزش و توزیع صورت گرفت. مکتب اصالت فایده مدرن، با تجدید نظر در دو اصل جمع‌پذیری و اصالت لذت در اصالت فایده کلاسیک و جایگزینی کلی‌شدن و ترجیح‌گرایی با دو روایت اصالت فایده انتخاب عقلانی هارسانی و اصالت فایده رفاه‌گرایی سن، احیا شده است. مکتب مدرن بانکداری آزاد، با احیای دیدگاه‌های مکتب بانکداری آزاد کلاسیک، ورود آزاد به فعالیت بانکداری، انتشار رقابتی پول به جای انحصار بانک مرکزی در انتشار اسکناس، نبود ذخیره جزئی اجباری و به‌طور کلی آزادی از مقررات (و یا کمک از) بانک مرکزی را در قرن بیستم مطرح کرد و با توجه به نقش بانک‌های مرکزی در ایجاد تورم پولی، طرفدارانی پیدا کرد. مکتب کلاسیک جدید، احیای دیدگاه کلاسیک‌ها در اقتصاد کلان است که فرضیه انتظارات عقلایی، تسویه مستمر بازار، فرضیه عرضه کل و چرخه واقعی کسب و کار را مطرح کرد که پیامدهایی برای سیاست‌گذاری اقتصاد کلان در زمینه موثر نبودن سیاست پولی پیش‌بینی شده. استقلال بانک مرکزی، قواعد پولی، هزینه‌های کاهش تورم برای اشتغال و محصول و نیز نقد ارزیابی سیاست اقتصادی با روش‌های اقتصادسنجی داشته است. رویکرد کلاسیک جدید، یکی از رویکردهای اصلی در اقتصاد کلان مدرن است.

*. دانشیار پژوهشکده اقتصاد - پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

□ کلیدواژه‌ها

کلاسیک‌ها، مکتب اقتصادی، بانکداری آزاد، اصالت فایده، کلاسیک جدید، نئوریکاردویی.

۱. مقدمه

اقتصاد کلاسیک و مکتب‌های آن که طی سال‌های ۱۷۷۶ تا ۱۸۷۱، جریان اصلی اندیشه اقتصادی را تشکیل می‌داد، دوباره در قرن بیستم تجدید حیات یافت و هم‌اکنون از مکتب‌های زنده اقتصادی به‌شمار می‌روند. در این مقاله، پس از بیان زمینه‌های احیای هر یک از مکاتب، مباحث مکتب و نمایندگان آن معرفی و در نهایت ارزیابی انتقادی شده است. ترتیب ذکر مکاتب با توجه به پیدایش آنها در اقتصاد کلاسیک و تجدید حیات آنها است.

۲. مکتب نئوریکاردویی^۱

۲-۱. زمینه‌های تجدید حیات و نامگذاری: به دنبال انتشار آثار و مکاتبات دیوید ریکاردو - که پیرو سرافا^۲ با همکاری موریس داب گردآوری و تدوین کرد - و انتشار کتاب تولید کالاها به وسیله کالاها^۳ اثر پیرو سرافا، که کتاب خود را بازگشت به دیدگاه اقتصاددانان کلاسیک از آدم اسمیت تا ریکاردو و گسترش نظریه ریکاردو دانست، در دهه ۱۹۷۰ واژه «نئوریکاردویی» وارد ادبیات اقتصادی شد (میل گیت، ۱۹۸۷: ج ۳، ص ۶۳۷). همان‌طور که سرافا در مقدمه کتاب خود ذکر می‌کند، تجدید حیات دیدگاه اقتصاددانان کلاسیک به‌ویژه ریکاردو، به دلیل

1 . Neo - Ricardianism.

2 . Piero sraffa.

3 . Production of commodities by means of commodities.

فراموش شدن آن از زمان پیدایش روش مارجینال، بوده است (سرافا، ۱۹۶۰: ۷). وجه تسمیه دیگر اصطلاح نئوریکاردویی برای تمایز قابل شدن میان رویکرد سرافا در نظریه ارزش و توزیع که قیمت‌های نسبی و توزیع درآمد را در روابط مادی (یعنی مقادیر کالاها و نیروی کار) توضیح می‌داد، با رویکرد مارکسیستی بود که از ارزش کار شروع می‌کرد. از سوی دیگر، اقتصاددانان نئوکلاسیک گاهی این اصطلاح را در تحلیل منتقدانی به کار برده‌اند که در «مناقشه کمبریج» در مورد نظریه سرمایه، به مارجینالیسم حمله کردند. این مکتب، به‌خاطر پیرو سرافا به‌عنوان بنیانگذار، اقتصاد سرافایی نیز نامیده شده است (کورز و سالوادوری^۱، ۲۰۰۸: ۱۳-۱). از نظر سرافا، علم اقتصاد باید با متغیرها و روابطی ساخته شود که قابل مشاهده و اندازه‌گیری باشند. تحلیل ارزش و توزیع در اقتصاد کلاسیک، بر چنین مبانی تجربی بنا شده است؛ در حالی که نظریه نئوکلاسیک این‌طور نیست و بر پایه فرضیه‌های غیر قابل بررسی^۲ در مورد انتخاب فردی بنا شده است (ایتول^۳ و پانیکو^۴، ۱۹۸۷: ج ۴، ص ۴۴۵).

زمینه دیگر تجدید حیات آن بود که پیرو سرافا نظریه کلاسیک به‌ویژه ریکاردویی ارزش و توزیع را با تفسیر دیگری ارائه کرد مبنی بر اینکه نرخ کلی سود و قیمت‌های نسبی، برحسب نظام تولید و دستمزدهای واقعی (یا سهم دستمزدها) تعیین می‌شود و قیمت‌ها و فتون حداقل‌کننده هزینه، عموماً به توزیع درآمد بستگی دارد. مقدار سرمایه را نمی‌توان مستقل از قیمت‌ها و در نتیجه نرخ سود تعیین کرد؛ و تکنیک‌ها را نمی‌توان به‌طور کلی یکنواخت^۵ با نرخ سود سازمان داد. بنابراین، سرافا دیدگاه مارجینالیست‌ها درباره نسبت و قیمت نهاده‌ها را تأیید نمی‌کند.

1. Kurz, Heinz D.

2. Salvadori, Neri

3. Unverifiable Hypothesis

4. Eatwell, John

5. Panico, Carlo

6. Monotonic

در مطالب سرافا، سود و درآمد دارایی‌ها (مانند بهره و اجاره زمین) برحسب مازاد اجتماعی توضیح داده شده‌اند. این مازاد بعد از کسر ابزارهای ضروری تولید و دستمزد کارگران، از محصول ناخالص تولیدشده طی یک سال باقی می‌ماند. همان‌طور که ریکاردو تأکید کرده است، سود از تولید مازاد^۱ به دست می‌آید. بنابراین سرافا از آن بخش از اقتصاد کلاسیک صحبت می‌کند که به ارزش و توزیع مربوط است و مبنای تحلیل‌های اقتصادی دیگر، از جمله بررسی انباشت سرمایه و پیشرفت فنی است. قضایای کتاب سرافا، مبنایی برای نقد نظریهٔ مارجینال ارزش و توزیع بوده است.

۲-۲. نمایندگان مکتب

۱. پیرو سرافا (۱۸۹۸-۱۹۸۳)، بنیانگذار مکتب: پیرو سرافا در ۱۸۹۸ در تورین ایتالیا متولد شد و در ۱۹۸۳ در ۸۵ سالگی در کمبریج انگلستان از دنیا رفت. از نظر ساموئلسن، هرچند آثار منتشر شده و منتشرنشدهٔ سرافا اندک است، وی چهار ادعا داشته که در علم اقتصاد و تاریخ اندیشه‌های اقتصادی مشهور شده است.

اول: مقالهٔ سال ۱۹۶۲ سرافا با عنوان: «قوانین بازدهی در شرایط رقابتی»، مبدع اثرگذار در ادبیات رقابت انحصاری بود.

دوم: سرافا دوست صمیمی کینز و ویتگنشتاین بود. گفته شده است که سرافا، نوشتن اثر ویتگنشتاین در مورد فلسفهٔ زبان را تسریع کرده است. سرافا، به آنتونیو گرامشی مارکسیست کمک می‌کرد. او علاقه‌مند به مباحث چپ‌گراها باقی‌ماند؛ و سازمان‌دهندهٔ حلقهٔ مشهور کمبریج در سال‌های ۳۵-۱۹۳۱ بود.

سوم: گردآوری و تدوین «آثار و مکاتبات دیوید ریکاردو» که طی ۲۵ سال انجام

1. surplus produce

داد و درسال‌های پایانی، موریس داب به او کمک کرد. این اثر، یکی از بزرگ‌ترین دستاوردهای پژوهشی و در ردیف کار تیم‌های ویراستاری معروف است. چهارم: پیرو سرافا در دهه هفتم عمرش، اثر مشهوری در نظریه سرمایه با عنوان تولید کالاها به وسیله کالاها (۱۹۶۰) منتشر کرد. ساموئلسن در پایان مقاله خود می‌نویسد: تردید دارم هیچ محقق‌ی تأثیری تا این حد زیاد بر علم اقتصاد داشته باشد که سرافا با اینقدر مطالب اندک داشته است (ساموئلسن^۱؛ ۱۹۸۷؛ ج ۴، ص ۴۶۰-۴۵۲). سایر نمایندگان مشهور مکتب نئوریکاردویی عبارت‌اند از: ۲. کریشنا بهارادواج^۲ (۱۹۳۵-)، ۳. پیرانجلو گارگنانی^۳ (۱۹۳۰-)، ۴. ادوارد نل^۴ (۱۹۳۵-)، ۵. یان استیدمن^۵ (۱۹۴۱-)، ۶. برترام شفولد^۶ (۱۹۴۳-)، ۷. جان اینتول (۱۹۴۵-)، ۸. هینز کورز ۹. نری سالوادوری.

۳-۲. مباحث مکتب

مهم‌ترین مباحث مکتب نئوریکاردویی عبارت‌اند از:

الف - تفسیر نظریه کلاسیک ارزش و توزیع: سرافا نشان داد که رویکرد اقتصاددانان کلاسیک در نظریه ارزش و توزیع، اساساً متفاوت از رویکرد مارجینالیست‌ها است. سرافا سود را بر اساس دو داده توضیح داد: اول: نظام تولید مورد استفاده، دوم: نرخ دستمزد واقعی (یا سهم دستمزدها). لذا سود به‌عنوان درآمد باقیمانده دانسته شد. درحالی‌که کلاسیک‌ها توزیع درآمد را با توجه به نقش

1. Samuelson, Paul A.
2. Krishna Bharadwaj
3. Pierangelo Garegnani
4. Edward Nell
5. Ian Steedman
6. Bertram Schefold

کارگزار به‌عنوان کارگر، سرمایه‌دار یا زمین‌دار، تحلیل می‌کردند، مارجینالیست‌ها طرفدار فردگرایی روش‌شناختی^۱ بودند که کارگزاران را بهینه‌ساز می‌دانند.

از نظر سرافا، اقتصاددانان کلاسیک در گام اول، عواملی را مشخص کردند که از نظر آنها توزیع درآمد و قیمت‌های حامی توزیع در زمان و مکان معین را تعیین می‌کردند؛ و در گام دوم، عللی را بررسی کردند که طی زمان بر عوامل در حال عمل درون نظام اقتصادی، اثر گذاشته است. این قلمرو تحلیل کلاسیک انباشت سرمایه، تحول فنی، رشد اقتصادی و توسعه اقتصادی - اجتماعی بود. ویژگی رویکرد کلاسیک در سود، اجاره و قیمت‌های نسبی این است که برحسب مقادیری توضیح داده شده است که می‌توان، مشاهده، اندازه‌گیری یا محاسبه کرد.

از نظر سرافا، کلاسیک‌ها طرفدار «هزینه واقعی فیزیکی» هستند. انسان نمی‌تواند ماده را ایجاد کند بلکه تنها می‌تواند شکل آن را تغییر دهد و آن را جابه‌جا کند. تولید مستلزم توزیع است و هزینه واقعی یک کالا شامل کالاهای منهدم‌شده در مسیر تولید آن است. این مفهوم با مفاهیم بعدی مارجینالیست‌ها، تفاوت دارد که بر «هزینه روانی»^۲ تأکید دارند که در مفاهیمی مانند «مطلوبیت» و «عدم مطلوبیت»^۳ منعکس شده است.

کلاسیک‌ها، تولید را به‌صورت «جریان مدور»^۴ می‌دیدند. (دیدگاه ترمودینامیک ترمودینامیک داشتند)؛ با این حال نتوانستند نظریه منسجمی برای ارزش و توزیع بر مبنای هزینه‌های واقعی فیزیکی و جریان مدور تولید ارائه کنند. از نظر سرافا، دلیل اصلی این ناتوانی، ناهماهنگی میان مفاهیم تحلیلی پیچیده از یک طرف و ابزارهای ناکافی در اختیار کلاسیک‌ها برای پرداختن به آنها، از طرف دیگر، بود. معادلات

-
1. Methodological individualism
 2. psychic cost
 3. disutility
 4. circular flow

همزمان، ابزار مورد نیاز برای تحلیل مبتنی بر این دو مفهوم بود. با این حال، در صورتی که تولید، جریان مدور در نظر گرفته شود، حتی ارزش کار نمی‌تواند مستقل از حل سیستم معادلات همزمان، معلوم شود. از این رو، ارزش کار موجود در کالا، راه خروج از بن‌بستی نبود که کلاسیک‌ها گرفتار شده بودند. کالاها به وسیله کالاها تولید می‌شدند و هیچ راهی برای جست‌وجو از طریق معادلات همزمان وجود نداشت. به همین جهت بود که سرافا برای احیای کلاسیک‌ها، این نام را برای کتاب خود برگزید. پاسخ سرافا به این پرسش که چرا کلاسیک‌ها نتوانستند نظریه ارزش و توزیع را براساس مفهوم هزینه واقعی فیزیکی بنا کنند، این بود که کلاسیک‌ها به اطلاعات مربوط به نظام تولید و درآمد معیشتی کارگران نیاز داشتند تا بتوانند به‌طور مستقیم، نظام قیمت‌های ضروری و نرخ سود را تعیین کنند. سرافا بدین منظور معادلات اول (بدون مازاد) و دوم (با مازاد) را تعریف کرد. سرافا مفهوم «دستمزدهای تناسبی»^۱ را که مارکس نرخ ارزش مازاد می‌نامید، با دو تغییر پذیرفت. اول: وقتی کارگران در محصول مازاد سهم می‌شوند، نظر کلاسیک‌ها مبنی بر اینکه دستمزدها تماماً از سرمایه اجتماعی پرداخت می‌شود، تأیید نمی‌شود. از این رو، از نظر سرافا، دستمزدها از محصول پرداخت می‌شود.

دوم: سرافا سهم دستمزدها در محصول را برحسب کار توضیح نداد، بلکه به‌عنوان نسبت کل دستمزدها به محصول خالص (برحسب قیمت‌های نرمال)^۲ بیان کرد، تا بتواند معادلات قیمتی را با در نظر گرفتن صریح مقدار نیروی کار صرف‌شده در صنایع مختلف بیان کند، زیرا دستمزدها نسبت به مقدار کار، پرداخت شده‌اند. (کورز و سالوادوری، ۲۰۰۸: ۱۰۴)

1. proportional wages
2. normal prices

ب - قوانین بازدهی: سرافا در مقاله «قوانین بازدهی تحت شرایط رقابتی» (سرافا، ۱۹۲۶: ۵۵۱-۵۳۵) نشان داد که در اقتصاد کلاسیک، «قوانین بازدهی» از تحلیل هزینه‌ها بدست نمی‌آید، بلکه برعکس است. بازدهی صعودی، رابطه تنگاتنگی با تحلیل انباشت دارد که مهم‌ترین گواه آن، بررسی رابطه میان وسعت بازار و تقسیم کار توسط آدام اسمیت است. از سوی دیگر، بازدهی نزولی جزء متمایزی از نظریه رانت است. تقارن مطرح‌شده در بازدهی‌های صعودی و نزولی، ویژگی منحنی عرضه نئوکلاسیک است.

اما اگر هزینه، عدم مطلوبیت ذهنی باشد، چگونه پدیده‌ای که به‌وسیله روان‌شناسی فردی تعریف شده است، در تعیین تعادل بنگاه‌های رقابتی، و در تعیین منحنی عرضه صنعت تأثیر می‌گذارد؟ از نظر سرافا، تشابه ظاهری میان تعیین تعادل در انتخاب فردی و تعادل بنگاه، مسئله‌ای کاملاً جعلی و غیرواقعی است؛ زیرا درحالی‌که تعیین‌کننده‌های انتخاب فردی (موجودی‌ها و ترجیحات) ویژه هر فرد هستند، تعیین‌کننده‌های تعادل تولید در یک اقتصاد رقابتی (شرایط فنی تولید و عرضه خدمات عامل) نسبت به بنگاه، بیرونی تلقی می‌شوند. به این ترتیب، سرافا نشان داد که نه بازدهی صعودی و نه بازدهی نزولی، هیچ‌کدام، در تعیین منحنی عرضه یک صنعت، یا فرض رقابت کامل، سازگار نیستند، جز در حالت خاصی که در آن صرفه‌ها یا عدم صرفه‌های مقیاس، نسبت به بنگاه بیرونی ولی در صنعت، درونی هستند.

بازدهی نزولی با رقابت کامل ناسازگار است؛ زیرا فرض گیرندگی قیمت مانع می‌شود که محصول هر یک از بنگاه‌ها (یا محصول هر یک از صنایع) روی قیمت‌ها اثر بگذارند، مگر اینکه فرض شود که موجودی هر یک از بنگاه‌ها یا صنایع، مشخص است.

بازدهی صعودی نیز با فرض رقابت کامل ناسازگار است (غیر از بازدهی‌هایی که نسبت به بنگاه، بیرونی اما نسبت به صنعت، درونی است). بنابراین، از نظر سرافا تنها فرض بازدهی ثابت به مقیاس، با فرض رقابت کامل، سازگار است. وقتی تولیدکنندگان تصمیم می‌گیرند به صورت تدریجی به افزایش تولید اقدام کنند، مانع اصلی هزینه تولید نیست، بلکه مشکل فروش مقدار بیشتری کالا، بدون کاهش قیمت یا بدون مواجه شدن با رشد هزینه‌های بازاریابی، است. (ایتول و بانیکو، ۱۹۸۷: ج ۴، ص ۴۴۷-۴۴۶)

از دید سرافا، تضاد طبقاتی، دستمزد واقعی نرمال را تعیین می‌کند. سرافا در پی یک استاندارد ثابت ارزش بود که تغییر در قیمت تنها ناشی از تغییر مقدار کار باشد. ریکاردو به این سؤال پاسخ نداد که چرا دو کالای تولیدشده با مقدار یکسان کار، ارزش مبادله یکسانی ندارند؛ و فقط این دغدغه را داشت که ارزش‌های نسبی از این راه تحت تأثیر تغییرات دستمزد قرار گیرد. اندازه‌گیری ثابت ارزش که در مرکز مباحث ریکاردو قرار دارد، از دستمزد نشات می‌گیرد.

سرافا نشان داد که ریکاردو تا پایان زندگی‌اش، در جست‌وجوی یک استاندارد ثابت بود که در نظریه توزیع وی برحسب نظریه ارزش مبتنی بر کار، به کار رود. (همان، ص ۴۴۸)

ج - تولید کالاها به وسیله کالاها: کتاب تولید کالاها به وسیله کالاها، مقدمه‌ای بر نقد نظریه اقتصادی، نوشته پیرو سرافا، شامل سه بخش است: بخش اول، بررسی صنایع تک‌محصولی و سرمایه در گردش^۱؛ بخش دوم، بررسی صنایع چندمحصولی و سرمایه ثابت^۲؛ و بخش سوم (در یک فصل)، تحلیل جابه‌جایی در روش‌های تولید^۳ است.

1. Single-product industries and circulating capital
2. Multiple-product industries and fixed capital
3. switch in methods of production

سرافا در مقدمه کتاب می‌نویسد که هر کس عادت کرده باشد برحسب تعادل عرضه و تقاضا بیندیشد، ممکن است تمایل داشته باشد فرض کند که این بحث به فرض ضمنی بازدهی ثابت در تمام صنایع، متکی است. با این حال، در واقع چنین فرضی نشده است. هیچ تغییری در محصول و نسبت‌های ابزار تولید که در یک صنعت به کار رفته‌اند، در نظر گرفته نشده است؛ بنابراین، هیچ پرسشی در مورد تغییر یا ثبات بازدهی مطرح نمی‌شود. بررسی این کتاب منحصرأ به ویژگی‌هایی از نظام اقتصادی مربوط است که به تغییر مقیاس تولید یا تغییر نسبت عوامل تولید بستگی ندارد (سرافا، ۱۹۶۰: ۷). این دیدگاه که متعلق به اقتصاددانان کلاسیک از اسمیت تا ریکاردو است، از زمان پیدایش روش مارجینال پنهان و فراموش شده است. دلیل آن روشن است: در رویکرد مارجینال، توجه بر تغییر متمرکز می‌شود؛ زیرا بدون تغییر، چه در مقیاس یک صنعت و چه در نسبت‌های عوامل تولید، نه محصول مارجینال و نه هزینه مارجینال نمی‌تواند وجود داشته باشد. در نظام اقتصادی که تولید، بدون تغییر در مقیاس تولید، یا نسبت عوامل تولید تداوم می‌یابد، محصول نهایی عامل تولید (یا هزینه نهایی محصول)، اصلاً وجود ندارد.

اساس نظری کتاب سرافا را می‌توان از قسمت اول کتاب که در آن سرافا با صنایع تک‌محصولی و سرمایه در گردش، سروکار دارد، به دست آورد. در اینجا سرافا توضیح می‌دهد که رویکرد تحلیل ارزش و توزیع که ریکاردو و مارکس آن را پذیرفته‌اند بطور منطقی سازگار است. اگر اندازه و ترکیب محصول، شرایط تولید مجدد و دستمزد واقعی را به عنوان داده در نظر بگیریم، آنگاه:

۱. در اقتصادی که ظرفیت تولید مجدد دارد، قیمت‌های نسبی با شرایط تولید

کالاها تعیین می‌شود؛

۲. در اقتصادی که توانایی تولید مازاد فیزیکی دارد که بیش از نیاز برای تولید مجدد است، قیمت‌های نسبی با توجه به شرایط تولید کالاهای اساسی و طریقه توزیع مازاد تعیین می‌شود. در این صورت، اگر مازاد به‌عنوان سود، توزیع شود، آنگاه نهاده‌ها، قیمت‌های نسبی و نرخ سود را تعیین می‌کند.

قیمت کالاهای غیراساسی، به شرایط تولید و قیمت‌های کالاهای اساسی بستگی دارد؛ اما قیمت کالاهای اساسی تحت تأثیر قیمت کالاهای غیراساسی قرار نمی‌گیرد. سرافا سپس این فرض را کنار می‌گذارد که دستمزد واقعی، داده شده است. بنابراین، در تحلیل مکان هندسی نرخ‌های سود مربوط به هر دستمزدی، درجه آزادی وارد می‌شود. برای هر مقدار معین دستمزد، نرخ منحصر به فرد سود (و قیمت‌های همراه آن) وجود دارد، و برعکس. وقتی نرخ سود مساوی صفر است، حداکثر دستمزد وجود دارد و وقتی دستمزد مساوی صفر است، نرخ حداکثر سود وجود دارد. این مدل نیازمند آن است که یا مانند نظریه کلاسیک، دستمزد واقعی، داده شده باشد (یعنی جدا از تعیین نرخ سود و قیمت‌های نرمال، تعیین شده باشد)، یا اینکه نرخ سود، داده شده باشد.

پیشنهاد سرافا که نرخ سود، خارج از نظام تولید تعیین شود، به‌ویژه با توجه به سطح نرخ‌های پولی بهره، اساساً با رویکرد کلاسیک‌ها (که در آن دستمزد واقعی، داده شده است)، متقارن است. از نظر اقتصاددان کلاسیک، دستمزد را می‌توان جدا از تعیین قیمت‌های نسبی و نرخ سود، تحلیل کرد. به‌طور مشابه، نرخ بهره اسمی در اقتصاد رقابتی که باید با نرخ سود سازگار باشد، با عملیات نهاده‌های پولی، خصوصاً دولت، تعیین می‌شود.

در حالی که ریکاردو و مارکس در پی تعیین نرخ سود هستند، سرافا نرخ سود و قیمت‌ها را همزمان حل می‌کند. سرافا به‌دنبال برقراری مجدد روشی برای استخراج

کلاسیک نرخ سود از نسبت میان مازاد و ابزارهای تولید است، تا کالای استاندارد در ایجاد کند. از نظر سرافا، نرخ سود با حجم مازاد و با حل معادلات همزمان تعیین می شود و کالای استاندارد، یک ساختار کمی است؛ در حالی که از نظر ریکاردو و مارکس، نرخ سود با محاسبه نسبت مازاد به ابزار تولید و با نظریه ارزش مبتنی بر کار تعیین می شود.

با این حال، بررسی دقیق تحلیل سرافا آشکار می کند که آگاهی در مورد ارتباط بین تغییر در محصولات و تغییر در نهاده‌ها یا بین قیمت و مقدار، برای حل معادلات و بنابراین (با معین بودن دستمزد) برای تعیین نرخ سود و قیمت‌ها، ضروری نیست. این، نقطه مقابل نظریه نئوکلاسیک است که تعیین قیمت‌ها، به آگاهی از روابط تابعی بین عرضه و تقاضا بستگی دارد. در تحلیل سرافا، اگر مقادیر تغییر کند، تغییر به دنبال آن در شرایط تولید، نتیجه‌اش تغییر قیمت‌ها خواهد بود.

سرافا در بخش دوم کتابش، تحلیل خود را به صنایع چند محصولی و سرمایه ثابت و تحلیل اقتصادهای با بیش از یک نهاده غیر قابل تولید مجدد، گسترش می دهد؛ ولی ساختار تحلیل کلاسیک را حفظ می کند، یعنی با معین بودن دستمزد، قیمت‌ها، نرخ سود، و دیگر متغیرهای توزیعی (مانند رنت زمین)، شرایط تولید تعیین می شود. سرافا کالای استاندارد را مطرح کرد و ریکاردو استاندارد ثابت ارزش را، که با یکدیگر تفاوت دارند. سرافا نظریه نئوکلاسیک نرخ سود را نیز نقد کرد. سرافا در قسمت سوم کتاب تولید کالاها به وسیله کالاها، بررسی تغییر در توزیع و قیمت‌ها را به حالتی گسترش می دهد که در آن تغییر در توزیع، به تغییر در فنون تولید منجر می شود. سرافا نشان می دهد که همان‌طور که توزیع تغییر می کند، بین روش‌های تولید، جابه‌جایی صورت می گیرد. هنگامی که نرخ سود پایین است، تکنیکی را که ارزان‌تر است، می توان با تکنیک دیگر در نرخ بالاتر سود، جایگزین کرد؛ و در نرخ بالاتر سود، مجدداً ثابت می شود که اولین تکنیک ارزان‌تر بوده است، و دومین

تکنیک کنار گذاشته می‌شود. به عبارت دیگر، نتیجه انتخاب رقابتی تکنیک، هیچ ترتیب خاصی از تکنیک‌ها نیست؛ سرمایه‌بری تولید، تابع معکوس نرخ سود نیست، آن‌گونه که مفهوم بهره‌وری نهایی سرمایه بر آن دلالت دارد.

بحث‌جابه‌جایی مجدد^۱ اسرافا در نقد پایه‌های نظریه نئوکلاسیک نرخ سود مطرح کرد. نتیجه‌گیری بحث اسرافا رami توان به این ترتیب بیان کرد: امکان ندارد با استفاده از داده‌های نظریه نئوکلاسیک (ترجیحات افراد، فناوری، اندازه و توزیع موجودی‌ها)، نرخ سود نرمال درازمدت و قیمت‌های مربوط به آن را تعیین کرد. (ایتول و پانیکو، ۱۹۸۷: ج ۴؛ ص ۴۵۱-۴۴۵).

د- مباحث جدید در اقتصاد سرافایی: سرافایی‌ها در ابتدا این ادعای نئوکلاسیک را هدف گرفتند که تقاضا و عرضه کار و سایر منابع، درآمد عوامل تولید را تعیین می‌کند؛ سپس این پرسش را در مورد سرمایه مطرح کردند که آیا یک ماده همگن (یعنی سرمایه کلی شده) وجود دارد که محصول نهایی آن، بازدهی به سرمایه را تعیین کند. پاسخ نئوکلاسیک‌ها در مدل‌های با حتی حداقل کلی‌نشدن^۲ کالاهای سرمایه‌ای، منفی بود.

درواقع، دو نظریه نئوکلاسیک در این زمینه وجود دارد: اول، یک مدل کلی شده مانند نظریه رشد سولو است که می‌گوید: افزایش پس‌انداز، نسبت ارزش سرمایه به کار استفاده‌شده را افزایش می‌دهد و همچنان که تولید، سرمایه برتر می‌شود، نرخ بهره کاهش می‌یابد؛ اما زمانی که انواع کالاهای سرمایه‌ای تولید شود، دیگر چنین نیست. دوم، نظریه تعادل عمومی که هیچ محدودیتی بر تعداد کالاهای سرمایه‌ای یا مصرفی ایجاد نمی‌کند و در آن، توضیح منسجمی از بازارها و تعیین قیمت و توزیع درآمد عوامل ارائه می‌شود.

1. Reswitching
2. disaggregation

از نظر سرافایی‌ها (گارگناتی، ایتول، کورز و سالوادوری)، نظریه مدرن تعادل عمومی، هرچند سازگاری درونی دارد، ولی توضیح نمی‌دهد که چگونه قیمت‌های نسبی طی زمان به مقادیر درازمدت، همگرا می‌شود. سرافایی‌ها نقطه آغاز بحث خود را دستمزد یا سهم دستمزد در محصول قرار دادند که با عوامل غیراقتصادی مانند قدرت سیاسی یا اجماع اجتماعی تعیین شده است. در نقطه مقابل، در الگوی تعادل عمومی، قیمت عوامل نتیجه عرضه و تقاضا دانسته می‌شود. اگر دستمزدها به جای عرضه و تقاضا مثلاً با قدرت سیاسی تعیین شوند، در آن صورت قدرت سیاسی می‌تواند تعیین‌کننده اصلی باشد. از نظر سرافایی‌ها، با نیروهای رقابتی نمی‌توان توزیع درآمد را تعیین کرد.

از جمله محورهای توسعه جدید در مکتب سرافایی، استدلال در مورد نامعین بودن سیستم تعادل عمومی والراسی است. زیرا شرایط لازم برای تسویه در بازار کار فراهم نیست. از این رو سیستم نامعین می‌شود. از نظر سرافایی‌ها این پیش‌فرض نئوکلاسیک که دامنه کلی شرایط تسویه بازار، ضرورتاً تعیین‌کنندگی^۱ می‌آورد، درست نیست. پافشاری سرافایی‌ها بر فعالیت‌های خطی، فرض نئوکلاسیک‌ها در مساوی‌قراردادن نرخ بهره و نرخ نهایی تبدیل، و نیز قابل‌دیفرانسیل‌گیری بودن توابع تولید را به نقد می‌کشد. از نظر سرافایی‌ها، فعالیت اقتصادی، فعالیتی در جریان است، و مبادله، میان کارگزاران با ترجیحات و موجودی‌های متفاوت، نیست. (ماندلر^۲، ۲۰۰۸: ۶۲۳۰-۶۲۱۸)

در نظریه نئویکاردویی تجارت سعی این است که ابزار تحلیل مورد استفاده برای انتقاد از نظریه سنتی سرمایه و توزیع در یک اقتصاد بسته به تجارت بین‌المللی تسری داده می‌شود. این تحلیل به تصورات اقتصاددانان کلاسیک و به ویژه دیوید ریکاردو مرتبط است و همین امر است که عنوان «نئویکاردویی» را توجیه می‌کند. (گاندولفو،

1. Determinancy
2. Mandler, Michael

۱۳۸۰). یان استیدمن که از نمایندگان مکتب نئوریکاردویی است، مجموعه مقالاتی زیرعنوان: «مباحث بنیادی در نظریه تجارت» گردآوری و تدوین و در آن، به جنبه‌های مختلف رویکرد نئوریکاردویی در نظریه تجارت پرداخته است. (استیدمن، ۱۳۷۹). نظریه نئوریکاردویی تجارت در فصل ششم کتاب مزیت نسبی و رشد، نوشته دیوید ایوانز^۱، هم توضیح داده شده است. (ایوانز، ۱۹۸۹).

مارک بلاگ^۲ در نقد (ویرایش اول) فرهنگ (جدید) اقتصادی پالگریو (۱۹۸۷) می‌گوید که تدوینگران فرهنگ اقتصادی پالگریو (جان ایتول، موری میلگیت و پتر نیومن) گروه سه نفری سرافایی هستند که فرهنگ جدید پالگریو را برای ترویج اقتصاد سرافایی تدوین کرده‌اند. حدود ۵۰ شرح از اقتصاد سرافایی تحت عناوین متعدد در فرهنگ پالگریو وجود دارد. (بلاگ^۲، ۱۹۹۰)

۲-۵. ارزیابی انتقادی:

۱. نئوریکاردویی‌های گویند تاریخ عقاید اقتصادی به دوخط اصلی تقسیم می‌شود: یکی که با آدام اسمیت (و فیزیوکرات‌ها) آغاز می‌شود و تا آثار ریکاردو، مارکس و سرافا، گسترش می‌یابد، رویکرد مازاد^۳ نامیده شده است؛ دیگری که ریشه‌های آن در انقلاب مارجینالیست‌ها - یعنی منگر، والراس و جونز - است و تا مارشال و تحلیل مدرن تعادل عمومی ادامه می‌یابد، رویکرد نئوکلاسیک نامیده شده است. به این تقسیم‌بندی انتقاد شده که تقلیل‌گرایی و تفسیر خاصی از کلاسیک‌ها است و مورد قبول جریان اصلی اقتصاد نیست. (نوگوریا، ۱۹۹۶: ۲۵)

۲. در سیستم سرافایی که تولیدمحور^۴ است، داده‌های اصلی عبارت‌اند از: اندازه

1. H. D. Evans
2. Blaug, mark
3. Surplus Approach
4. Production oriented

و ترکیب محصول، روش تولید و دستمزد واقعی. با این داده‌ها، وضعیت فیزیکی تولید نشان داده می‌شود و سرافایی‌ها فکر می‌کنند همین برای تعیین سیستم، کافی است. با داشتن محصول، هیچ رابطه‌ای میان مقادیر و قیمت‌ها مثلاً برحسب تغییرات در تقاضا وجود ندارد. تغییراتی که ممکن است در مقادیر و قیمت‌ها اتفاق بیفتد، منحصراً در نتیجه تغییرات در شرایط تولید ایجاد می‌شود. (همان، ص ۲۶)

۳. یکی از ویژگی‌های برجسته مدل سرافا، فقدان ملاحظات تقاضا در تحلیل است؛ و قیمت، یک پدیده محض تولیدی است.

۴. در مدل سرافایی، آنچه اهمیت دارد، تولید است ولی هیچ مکانیزمی را شامل نمی‌شود که با آن تصمیمات تولیدی گرفته می‌شود. در واقع مکانیزم تخصیص منابع، هیچ نقشی در مدل سرافا ندارد.

۵. در مدل سرافا، هیچ ارجاعی به مصرف وجود ندارد. در این مدل، آنچه تولید شده، مصرف شده است، ولی هیچ توضیحی وجود ندارد که چرا چنین کالاهایی تولید شده است. به جای دیدگاه کلاسیک‌ها (و به ویژه ریکاردو) که برطبق آن، تولید، ابزار برآورده ساختن تمایلات مصرفی جامعه است، در مطالب سرافا، دیدگاه تقلیل‌گرایی است، به این معنی که تولید به خاطر تولید است. آنچه تولید شده، صرفاً برای تولید مجدد فیزیکی نظام تولید است. (نوگوبرا، ۱۹۹۶، ۲۷)

۳. مکتب اصالت فایده مدرن

۱-۳. زمینه‌های تجدید حیات: روایت اولیه اصالت فایده در قرن هیجدهم را اصالت فایده‌ای‌های کلاسیک مطرح کردند. دو محور نقد اصالت فایده کلاسیک که در تجدید حیات آن به صورت اصالت فایده مدرن نقش داشتند، عبارت‌اند از: جمع‌پذیری و اصالت لذت. در اصالت فایده مدرن، این دو محور کنار گذاشته شد و محورهای دیگری به جای آنها قرار گرفت. در اصالت فایده کلاسیک می‌خواستند

مجموع مطلوبیت‌های افراد را به حداکثر برسانند. از سوی دیگر، اعمال خوب را اعمالی می‌دانستند که سرجمع لذت را افزایش دهد. طبق اصل جمع‌پذیری^۱، خوبی جهان برای افراد، جمع رفا (خیر)^۲ افراد است. این حاصل جمع^۳ با افزودن افراد جدید، افزایش خواهد یافت، مشروط بر آنکه رفاه افراد جدید، مثبت باشد. اما درست است که افزودن افراد، رفاه حاصل جمع را افزایش می‌دهد، ولی لزوماً رفاه هر فرد را بهتر نمی‌کند. اولین مسئله جمع‌پذیری این است که وزن یکسان به همه مطلوبیت‌ها می‌دهد. وزن مطلوبیت حاصل از عمل ناشایست برای فرد خلافکار با وزن مطلوبیت حاصل از عمل شایسته برای فرد نیکوکار، یکسان نیست تا بتوان این دو را جمع زد. از سوی دیگر، مطلوبیتی که یک فرد از عملی به دست می‌آورد، و مطلوبیت ناشی از عمل دیگرش مستقل از یکدیگر نیستند تا بتوان با یکدیگر جمع زد بلکه به هم مرتبط‌اند.

مسئله «اصل جمع‌پذیری»^۴ به شکل‌گیری روایت جدیدی از مکتب اصالت فایده در میان اقتصاددانان اصالت فایده‌ای طی پنجاه سال اخیر منجر شده است که پاسخ‌های آن، بخشی از مباحث اصالت فایده‌مدرن را تشکیل می‌دهد. یکی از این پاسخ‌ها، مطرح کردن «اصالت فایده متوسط»^۵ است که در آن، به جای حاصل جمع رفاه افراد، رفاه متوسط در نظر گرفته می‌شود. براساس اصالت فایده متوسط، تعداد افرادی که وجود دارند، اهمیت ندارد، آنچه مهم است کیفیت زندگی کسانی است که وجود دارند. اصالت فایده متوسط، دغدغه اصالت فایده‌ای‌ها برای بهتر ساختن رفاه افراد را لحاظ می‌کند.

-
1. additivity
 2. Total wellbeing
 3. Total
 4. Additive principle
 5. Average utilitarianism

اصالت فایده حاصل جمع^۱، طرفدار اندازه گیری مطلوبیت جامعه براساس حاصل جمع مطلوبیت اعضای آن است. نقدی که به این نوع اصالت فایده وارد شده، این است که جامعه با تعداد زیاد افراد که مطلوبیت بسیار پایین دارند می تواند بهتر از جامعه ای دیده شود که با اندازه بسیار کوچک، در رفاه زندگی می کنند. از طرف دیگر، اصالت فایده متوسط، پارادوکس جمع صرف^۲ را موجب می شود، برای مثال، آوردن یک فرد نسبتاً خوش در یک دنیای بسیار خوش، عملی غیراخلاقی به شمار می آید، افزون بر آن دلالت بر آن دارد که از نظر اخلاقی خوب است همه افرادی را که خوشی آنها پایین تر از متوسط است، از بین ببریم تا میانگین خوشی افزایش یابد. مشکل دیگر اصالت فایده متوسط این است که با افزودن افراد جدیدی که بهتر از متوسط هستند، میانگین رفاه افزایش می یابد، ولی دغدغه بهتر ساختن رفاه افراد را رفع نمی کند. مسئله دیگر این است که طبق اصل جمع پذیری، آنچه اهمیت دارد، حاصل جمع رفاه افراد است و چگونگی توزیع آن رفاه، میان مردم اصلاً اهمیت ندارد. بنابراین، در مکتب اصالت فایده، ارزشی به برابری و مساوات طلبی داده نمی شود. واکنش جان راولز، رد اصالت فایده به نفع نظریه ای اساساً متفاوت از عدالت است. (هاوسمن و مکفرسن، ۱۹۹۶: ۱۰۴)

۲-۳. دیدگاه های مکتب

دفاع هارسانی از جمع پذیری: جان هارسانی از نظریه پردازان اصالت فایده مدرن، از اصل جمع پذیری به عنوان یک جزء از مکتب اصالت فایده دفاع کرده است. او در دهه ۱۹۵۰، دو استدلال جدید برای جمع پذیری ارائه داد که هر دو بر

1. Total Utilitarianism
2. Mere addition Paradox
3. Hausman, Daniel
4. Mcpherson, Michael s.

نظریه‌ای از عقلانیت بنا شده بود: نظریه تصمیم‌گیری عقلانی در مواجهه با نااطمینانی که به «نظریه مطلوبیت انتظاری» معروف است. طبق این نظریه، شخص عقلانی وقتی با انتخابی مواجه می‌شود، گزینه‌ای را انتخاب می‌کند که انتظار بیشترین مطلوبیت را دارد. هارسانی معتقد است که با مطلوبیت می‌توان رفاه فرد را اندازه‌گیری کرد. اولین استدلال هارسانی از نوعی است که بعداً راولز از آن استقبال کرد. هارسانی فردی را در نظر می‌گیرد که آزاد است در میان دامنه‌ای از جامعه‌های مختلف، انتخاب کند تا در آن زندگی کند و همه جامعه‌ها، جمعیت یکسانی دارد. او هر جامعه‌ای را می‌تواند انتخاب کند ولی باید این کار را از پشت پرده بی‌اطلاعی انجام دهد. او نمی‌داند چه موقعیتی را در آن جامعه کسب خواهد کرد؛ و شانس مرفه‌بودن یا فقیربودن و یا جایی بین این دو دارد که انتخابی در شرایط نااطمینانی است، زیرا این موضوع را باید جامعه انتخاب کند، در حالی که نااطمینان است که چه نتیجه‌ای برای خودش خواهد داشت. بنابراین، می‌توان از نظریه مطلوبیت انتظاری استفاده کرد. طبق تفسیر هارسانی از این نظریه، آن شخص، اگر عاقل باشد، جامعه‌ای را انتخاب خواهد کرد که انتظارات وی از رفاه در آن جامعه بیشترین است، یعنی جامعه‌ای که بالاترین متوسط رفاه را دارد؛ و از آنجا که جمعیت همه جامعه‌ها، یکسان در نظر گرفته شده است، بیشترین حاصل جمع رفاه را نیز خواهد داشت، و از آنجا که این جامعه‌ای است که یک شخص عقلانی از پشت پرده بی‌اطلاعی انتخاب خواهد کرد، هارسانی ادعا می‌کند که آن بهترین جامعه است. بدین ترتیب، او اصل جمع‌پذیری را به دست می‌آورد: بهترین جامعه، جامعه‌ای با بیشترین حاصل جمع رفاه^۱ است. دومین استدلال هارسانی برای جمع‌پذیری نیز از نظریه مطلوبیت انتظاری به دست می‌آید. استدلال‌های هارسانی، نیروی تازه‌ای به اصل جمع‌پذیری مکتب

اصالت فایده داد. البته تفسیر هارسانی از مطلوبیت به عنوان اندازه گیری رفاه، مورد مناقشه بوده است.

کلی شدن: واکنش به مسئله جمع پذیری این بود که اصل کلی شدن^۱ به جای اصل جمع پذیری مطرح شد. کل لزوماً از جمع زدن افراد به دست نمی آید و با تعریف تابع می توان آن را محاسبه کرد. مطلوبیت کلی شده چیزی نیست که در واقعیت وجود داشته باشد و مانند سایر وجودهای کلی است (بریتان^۲، ۱۹۸۳: ۳۳۳).

این ایده در میان متخصصان اقتصاد رفاه پر طرفدار بوده است. رفاه کلی شده^۳ را با جمع زدن رفاه افراد ارزیابی نمی کنیم؛ بلکه ابتدا رفاه هر شخص را به تابع اکیداً مقعر تبدیل می کنیم که ارزش رفاه وی را نشان می دهد، سپس تبدیل های حاصل میان افراد را تجمیع می کنیم:

$$G = g_1 + g_2 + g_3 + \dots$$

رفاه مردم است. g_1, g_2, g_3 رفاه افراد و G :

(اصل تغییر یافته جدید عبارت است از: $G = f(g_1) + f(g_2) + f(g_3) + \dots$)

: تبدیل اکیداً مقعر و نشان دهنده ارزش رفاه شخص است. F

شکل جداپذیر و جمع پذیر فرمول بالا، مساوات طلبانه نیست؛ زیرا در آن، برای رفاه هر شخص مستقل از شخص دیگر ارزش قائل می شوند و آن طور که یک مساوات طلب انجام می دهد، رفاه شخص را با رفاه شخص دیگر مقایسه نمی کنند، با این حال، این پیامد مساوات طلبانه را دارد که با معین بودن حاصل جمع رفاه، هر قدر این رفاه مساوی تر توزیع شود، بهتر است.

-
1. Aggregation
 2. Brittan, Samuel
 3. aggregated welfare

ترجیح‌گرایی^۱: در اصالت فایده‌مدرن، اصالت لذت را غیرواقعی می‌دانند و معتقدند که در زندگی چیزهای بهتر و بدتر از لذت و درد وجود دارد، برای مثال، موفقیت و شکست، دوست داشتن و تنفرداشتن که خودشان ارزشمندند، جدای از لذت و دردی که ممکن است به آن منجر شود. به علاوه، لذت و درد، مقادیر قابل مقایسه میان اشخاص نیست. اگر چیزهای خوب و بد دیگر علاوه بر لذت و درد وجود داشته باشد، این پرسش مطرح می‌شود که چگونه در تعیین حاصل جمع رفاه شخص، در مقابل یکدیگر، وزن داده می‌شوند. در اصالت فایده‌مدرن معتقدند آنچه برای شخص خوب است، همان است که خودش برای آن ارزش قائل است و اغلب افراد، ترجیحاتشان را در نظر می‌گیرند تا نشان دهند برای چه ارزش قائل‌اند. بنابراین، ترجیح‌گرا هستند. مقصود از ترجیح‌گرایی این است که وضعیتی برای شخص بهتر از وضع دیگر است اگر و تنها اگر شخص آن را به وضع دیگر ترجیح دهد. طبق نظر ترجیح‌گرایان، آنچه برای یک شخص خوب است، ترجیحاتش را ارضا می‌کند و ارضای ترجیحات، به شخص، رضایتمندی می‌دهد. در دهه‌های اول قرن بیستم، اقتصاددانان مطالب خود را بر حسب ترجیحات توضیح دادند. به علاوه ادعا شده که ترجیحات قابل مشاهده است، در صورتی که لذت و درد، قابل مشاهده نیستند.

در اصالت فایده‌ترجیحاتی^۲ ادعا می‌شود که آنچه خوب است، ارضای تمایلات یا تحقق ترجیحات^۳ است. یک فرد باید از جهت اخلاقی عملی را انجام دهد که تحقق ترجیحات وی را حداکثر می‌کند، بدون توجه به اینکه آیا آن عمل سبب لذت می‌شود یا نه. بنابراین، منتقد لذت‌گرایی است. (دایرةالمعارف فلسفه استنفورد، پیامدگرایی، ۲۰۰۶: ۳)

ارضای تمایلات با مشاهده انتخاب‌های عملی مردم - آن چنان که در بازار و

1. Preferencism
2. Preference Utilitarianism
3. Preference fulfilment

جاهای دیگر آشکار می‌شود - «ترجیحات آشکار شده»^۱ نامیده شده است. ترجیح‌گرایی، حاصل کار اقتصاددانانی بوده است که به دنبال راهی برای عملیاتی کردن اصلت فایده بودند. این شکل جدید اصلت فایده را می‌توان «اصلت فایده انتخابی»^۲ نامید. هدف اصلت فایده‌ای‌های انتخابی این است که هر فرد بر روی بالاترین منحنی بی‌تفاوتی خود قرار گیرد. (بریتان، ۱۹۸۳: ۳۴۱)

اما ترجیحات ممکن است عجولانه یا نسنجیده یا بر مبنای اطلاعات نادرست باشد. بنابراین، اغلب مؤلفان به ترجیحاتی متکی هستند که به طریقی آرمانی شده‌اند. بنابراین در مکتب اصلت فایده مدرن، به جای اتکا به ترجیحات بالفعل افراد، «ترجیح‌گرایی آرمانی شده»، بدیل «اصلت لذت» است.

با ترجیحات تنها می‌توان تعیین کرد که آیا یک وضعیت برای شخصی، از وضعیت دیگر، بهتر یا بدتر است اما تعیین نمی‌شود چقدر بهتر یا بدتر است؛ لذا به یک مقیاس کمی - شمارشی^۳ - از رفاه نیاز است که میان افراد قابل مقایسه باشد. چیزی که باید به ترجیح‌گرایی افزوده شود، شدت ترجیح است. در نظریه مطلوبیت انتظاری می‌توان تصویری از شدت ارایه کرد. مطلوبیت در نظریه مطلوبیت انتظاری، شمارشی است و می‌توان آن را به عنوان اندازه‌گیری شمارشی از شدت ترجیح در نظر گرفت. اگر شدت ترجیح، مقیاس کمی از رفاه باشد، آنگاه مطلوبیت، اندازه‌گیری شمارشی از رفاه خواهد بود. این اندازه‌گیری خصوصاً با روح ترجیح‌گرایی موافق است؛ زیرا در نظریه مطلوبیت انتظاری، مطلوبیت شخص تماماً از ترجیحات او به دست می‌آید که قابل مشاهده است. با وجود این، این بحث باقی می‌ماند که آیا با مطلوبیت می‌توان رفاه یک شخص را به درستی اندازه‌گیری کرد یا نه. مسئله ترجیح‌گرایی

1. Revealed Preference
2. Choice Utilitarianism
3. Cardinal

در اصالت فایده‌ مدرن این است که شدت ترجیحات میان افراد باید قابل مقایسه باشد؛ اما به نظر می‌رسد ترجیحات افراد هیچ مبنایی برای مقایسه شدت‌های میان افراد، به دست ندهد. این نکته باعث شده است اقتصاددانان زیادی منتقد ترجیح‌گرایی در اصالت فایده‌ مدرن شوند. در اصالت فایده‌ مدرن، ترجیح‌گرایی مفروض در نظر گرفته می‌شود و اندازه‌گیری رفاه مبتنی بر ترجیحات دانسته می‌شود؛ در حالی که ترجیحات، مبنایی برای مقایسه بین فردی رفاه ارائه نمی‌کند.

تلاش‌هایی برای انجام مقایسه‌های بین‌شخصی رفاه بر مبنای ترجیح‌گرایی صورت گرفته که مهم‌ترین آنها، مطلب جان هارسانی است. هارسانی مفهوم ترجیح گسترش‌یافته^۱ را به کار می‌برد. ترجیح گسترش‌یافته عبارت است از ترجیح میان برخوردار بودن از تمامی ویژگی‌های فردی و گذران زندگی آن فرد است. هارسانی تلاش می‌کند مقایسه‌های بین فردی رفاه را بر مبنای ترجیحات گسترش‌یافته بسازد. مکتب اصالت فایده‌ مدرن در حال مواجهه با مسائل جدیدی مانند اخلاق جمعیت است. برداشت مکتب اصالت فایده از رفاه بشری نیز به طور ریشه‌ای تغییر یافته (بروم^۲، ۲۰۰۲: ۶۵۶-۶۵۱) که در دیدگاه‌های آمارتیا سن متبلور شده است. البته باید توجه داشت که در اصل پارتو (که طبق آن، وضعیتی بهتر از وضعیت دیگر است اگر شخص یکی را به دیگری ترجیح دهد و هیچ‌کس وضع دیگری را به این وضع ترجیح ندهد)، ترجیح‌گرایی مفروض گرفته می‌شود ولی به مقایسه رفاه بین افراد نیاز ندارد. وقتی نظریه ارزش از دیدگاه رفاه‌گرایان با سایر عناصر اصالت فایده کلاسیک ترکیب شود، پیامد‌گرایی رفاه‌گرایان^۳ به دست می‌آید. این را آمارتیا سن (در ۱۹۷۹) مطرح کرد. سن خانواده‌ای از «اخلاقیات حامی مطلوبیت»^۴ معرفی می‌کند که در آن

1. extended preference
2. Broome, John
3. Welfarist Consequentialism
4. utility-supported ethics

خوبی یک نتیجه، به مطلوبیت بستگی دارد ولی برای تمایز قائل شدن میان انواع مختلف مطلوبیت و نسبت دادن ارزش‌های متمایز ذاتی برای آنها، به اخلاقیات نیاز است.

۳-۳. اصالت فایده انتخاب عقلانی هارسانی

هارسانی مطلوبیت را شاخص عددی برای ترجیح آشکار شده ناشی از انتخاب سازگار تعریف می‌کند که قابل مشاهده است و توابع مطلوبیت را به جای آنکه ترتیبی باشد، می‌توان شمارشی و بین فردی در نظر گرفت که قابل مقایسه باشد. هارسانی شرایط متعددی مطرح می‌کند که رفتار اخلاقی و عقلانی کامل را تشکیل می‌دهد، به گونه‌ای که می‌توان در مورد منافع و زیان‌های مطلوبیتی که شدت‌های نسبی ترجیحات آشکار شده را نشان می‌دهد، مقایسه‌های بین شخصی معنادار انجام داد. برای آنکه حساب اصالت فایده انتخاب عقلانی عمل کند، به چنین اطلاعات مطلوبیت شمارشی قابل مقایسه، به طور بین فردی، نیاز است. هارسانی فرض می‌کند که افراد عقلانی، خود را در شرایط نااطمینانی می‌یابند؛ همچنین فرض می‌کند که رفتار انتخاب عقلانی در شرایط ریسک و نااطمینانی، با نظریه مطلوبیت انتظاری سازگار است. او می‌گوید که از نگرش افراد به ریسک باید جهت پی بردن به شدت ترجیحات فردی در نتایج استفاده شود؛ در حالی که در روش ون نیومن - مورگنشرن، شمارش^۱ مطلوبیت مطرح می‌شود و تابع مطلوبیت مورد انتظار شمارشی را برای ترجیحات آشکار شده فردی، در شرایط ریسک و نااطمینانی نشان می‌هد. از نظر هارسانی، با تعهد به قواعد اخلاقی، فردی که ترجیحات آشکار شده‌اش تمامی شرایط را برآورده می‌کند، به گونه‌ای رفتار می‌کند که گویا یک اصالت فایده‌ای است. (رایلی، ۲۰۰۸: ۷-۱)

۴-۳. اصالت فایده‌ ترتیب‌گرایان

طی دورهٔ انقلاب ترتیب‌گرایان^۱ دهه‌های ۱۹۳۰ و دهه ۱۹۴۰، لذت‌گرایی تا حد زیادی در اقتصاد متروک شد. شخصیت‌های اصلی ترتیب‌گرایی عبارت بودند از لیونل رابینز، جان هیکس، آر.گ. د. آلن، برام برگسون و پل سامونلسون. ترتیب‌گرایان، دربارهٔ قابلیت مقایسهٔ بین‌فردی معنادار و نیز قابلیت اندازه‌گیری شمارشی مطلوبیت، تردیدهایی مطرح کردند. آنها مفهوم مطلوبیت را مجدداً تعریف کردند تا نشان دهند در این مورد، نه از لذت بلکه از نمایش عددی رتبه‌بندی ترجیح آشکارشده با رفتار انتخاب سازگار، بدون ارجاع به انگیزه‌ها یا دلایل زیربنایی ترجیح آشکارشده، می‌توان استفاده کرد. در عمل، مطلوبیت صرفاً نشان می‌دهد که یک فرد با چه انتخاب‌هایی مواجه است. بنابراین، تابع مطلوبیت هر فرد شامل اطلاعاتی برای رتبه‌بندی رجحان آشکارشدهٔ وی است. به علاوه، هر تبدیل منوتونیک مثبت از تابع مطلوبیت نیز یک تابع مطلوبیت قابل قبول است؛ زیرا در چنین تبدیلی، اطلاعات رتبه‌بندی ترجیح حفظ می‌شود.

در اصالت فایده‌ ترتیب‌گرایان فرض می‌شود اطلاعات مطلوبیت ترتیبی که به‌طور بین‌فردی قابل مقایسه باشد، موجود است؛ به عبارت دیگر، فرض می‌شود می‌توان مقایسه‌های معنادار بین شخصی از سطوح مطلوبیت که نشان‌دهندهٔ رتبه‌بندی ترجیح آشکارشده است، انجام داد. این امر به‌طور فنی دلالت می‌کند بر اینکه تابع مطلوبیت یک فرد می‌تواند به «تبدیل منوتونیک مثبت»^۲ مشروط شود.

شکل تابعی اصالت فایده‌ ترتیب‌گرا، کاملاً انعطاف‌پذیر است و رفاه اجتماعی به‌صورت مجموع مطلوبیت‌های با تبدیل مقعر خاص به‌کاررفته در تابع مطلوبیت هر فرد محاسبه شده است.

1. Ordinalists

2. positive monotonic transformation

اما این تابع بدون اثرگذاری بر رفاه می‌تواند به هر تبدیل منوتونیک مثبت مشروط باشد؛ زیرا فرایند کلی شدن تنها برای اطلاعات مطلوبیت قابل مقایسه ترتیبی (و نه شمارشی) معنادار است. ارو نشان داده است که رویکرد اصالت فایده‌ای ترتیب‌گرایان، نظریه شبه‌راولزی عدالت توزیعی به‌عنوان حالت خاص را شامل می‌شود. یعنی حالتی که در آن تابع مطلوبیت، کاملاً مقعر است، زیرا فرض شده است که هر شخص کاملاً ریسک‌گریز است. کاربرد مهم دیگر در نظریه مدرن وضع مالیات بهینه ست. (رایلی، ۲۰۰۸: ۵۷۴)

۳-۴. اصالت فایده رفاه‌گرایان

از نظر آمارتیا سن، مکتب اصالت فایده کلاسیک را می‌توان به سه جزء تحلیل کرد:

الف - پیامدگرایی: قضاوت درباره اعمال یا سیاست‌ها براساس پیامدهای آنها برای هر یک از انسان‌ها است.

ب - رفاه: قضاوت در مورد امور یا سیاست‌ها براساس سطح رضایت‌مندی است - که از آنها می‌شود و با مطلوبیت مشخص می‌شود.

پیامدگرایی با نظام‌های اخلاقی و وظیفه‌گرایانه^۱ تفاوت دارد که طبق آنها، قضاوت در مورد اعمال منحصرأ به تطابق آنها با اصول و قوانین اخلاقی بستگی دارد نه با نتایج آن.

ج - رتبه‌بندی مجموعی^۲: عبارت فنی برای جمع‌زدن رضایت‌مندی افراد برای محاسبه مطلوبیت کل جامعه است. (بریتان، ۱۹۸۳: ۳۳۲)

ضابطه سنتی اقتصاد رفاه، همان ضابطه ساده اصالت فایده بود که در آن، موفقیت با جمع کل مطلوبیت ایجادشده سنجیده می‌شد و برای هیچ چیز دیگری

1. Deontological
2. Sum-ranking

ارزش ذاتی در نظر گرفته نمی‌شد. این ضابطه تا آنجا که به تحلیل اخلاقی مربوط می‌شود، ساده‌اندیشانه و محدود است؛ اما پس از انتقادهای شدیدی که در سال‌های دهه ۱۹۳۰ به‌ویژه از طرف لیونل رابینز به مقایسه‌های میان‌فردی مطلوبیت شد، ضابطه مزبور، از آنچه بود نیز محدودتر به نظر آمد. (سن، ۱۳۷۷: ۳۴)

شان عظیمی که بهینگی پارتو در اقتصاد رفاه از آن برخوردار است، این است که اصالت فایده، موقعیت تقریباً مقدسی در اقتصاد رفاه سنتی دارد (قبل از اینکه این نقش به‌واسطه مقایسه‌های میان‌فردی مطلوبیت زیر سؤال برود). در رفاه‌گرایی فقط مطلوبیت‌های فردی دارای ارزش ذاتی برای محاسبه اخلاقی و ارزیابی وضعیت موجود هستند؛ آمارتیا سن، دیدگاه ارزیابی پیامد‌گرایانه را توسعه داد که در آن، حقوق، قابلیت‌ها و کارکردها، نقشی بسیار مهم‌تر از خوشی ایفا می‌کنند.

در اصالت فایده مدرن به حقوق به‌شکلی کاملاً ابزاری نگریسته می‌شود که باعث حصول سایر خوبی‌ها به‌ویژه مطلوبیت باشند. برای وجود یا اجرای حق، اهمیت صرف قائل نشده‌اند. حقوق را براساس قابلیتشان در کسب پیامدهای خوب که اجرای حق در زمره آنها نیست، سنجیده‌اند. این سنت به اصالت فایده رفاه‌گرایان که بر کارآیی و بهینگی پارتو متمرکز است، سرایت کرده است. دیدگاهی که بر آن است که حق نمی‌تواند اهمیتی صرف داشته باشد، تا حدودی به‌خاطر نفوذ مکتب اصالت فایده (به‌ویژه رفاه‌گرایی به‌مثابه بخشی از آن مکتب) است. (سن، ۱۳۷۷: ۵۵)

آمارتیا سن از کاربرد اطلاعات غیرمطلوبیت در پیشنهاد نظریه عدالت توزیعی طرفداری می‌کند که مستلزم حمایت از فهرستی از استعدادها و کارکردهای اساسی بشری یا آزادی‌ها برای هر اعضای جامعه باشد. به‌علاوه، نظر وی در مورد عدم امکان‌پذیری پارتویی لیبرال نشان می‌دهد که تابع رفاه اجتماعی نمی‌تواند به‌طور هم‌زمان ارزش‌های پارتویی مبتنی بر مطلوبیت و حقوق لیبرال غیرمبتنی بر مطلوبیت را برآورده کند.

اگر اصالت فایده، آنچه را که سن، «اخلاقیات حامی مطلوبیت»^۱ می نامد، شامل شود، رفتار اخلاقی سازگار، رتبه بندی ترجیح را آشکار می کند که با توابع مطلوبیت می تواند نشان داده شود. (رایلی، ۲۰۰۸: ۵۷۵)

در اصالت فایده مدرن، رفاه، رضایت مندی از ترجیحات تحقق یافته یا رضایت مندی از ترجیحات عقلانی و آگاهانه دانسته می شود. از نظر هاسمن، «اصالت فایده ترجیحاتی»^۲ را می توان نوعی اقتصاد رفاه دانست. (هاسمن و مکفرسن، ۱۹۹۶: ۱۰۲)

به کارگیری اصالت فایده جهت هدایت رفتار و توضیح اخلاقی، به اندازه گیری رفاه و مقایسه تغییرات رفاه یک فرد با دیگران نیاز دارد. اما مسائل مربوط به مقایسه بین فردی رفاه، اصالت فایده ترجیحاتی را با مشکل مواجه می کند.

اقتصاد رفاه مرسوم، به شدت متأثر از اصالت فایده است. می توان تنها توابع مطلوبیت را تعریف کرد که بیانگر ترجیحات افراد تحت تأثیر است و بر روش مقایسه بین افراد اثر می گذارند. شناسایی رفاه، مبتنی بر ارضای ترجیحات است. حرکت از اقتصاد رفاه پارتویی به رفاه اصالت فایده ای، باعث غنی شدن اقتصاد هنجاری خواهد شد؛ و در آن صورت، برخلاف اقتصاد رفاه پارتویی، امکان ارزیابی سیاست های رفیعی فراهم خواهد آمد که هیچ کدام بر دیگری برتری پارتویی ندارد و گزینه با مطلوبیت کل بیشتر (و نه گزینه با منافع خالص بیشتر) عادلانه تلقی خواهد شد. اقتصاددانان یا صراحت بیشتر، اصالت فایده ای شده اند. (هاسمن و مکفرسن، ۱۹۹۶: ۱۱۴ - ۱۰۱)

بعضی آثار جدید در زمینه اصالت فایده و پیامد گرایی، تحت تأثیر نظریه بازی قرار گرفته است. با نظریه بازی، طراحی اصالت فایده در زمینه حقوق مالکیت و محدودیت های آن امکان پذیر شده است. در حال حاضر، اصالت فایده مدرن به طور ضمنی مبنای اخلاقی برای قضاوت های سیاست اقتصادی است. در واقع، نظریه

1. utility- supported ethics
2. Preference Utilitarianism

اقتصادی هنوز اصالت فایده‌ای است؛ و همان‌طور که کنت آرو می‌گوید، «مبنای اخلاقی ضمنی برای قضاوت در سیاست اقتصادی، روایت‌هایی از اصالت فایده است».

۳-۶. برخی نمایندگان مکتب

آمارتیا سن^۱ (۱۹۳۳): اقتصاددان هندی و پیشرو در رشته‌های اقتصاد رفاه، نظریه انتخاب اجتماعی، رشد و توسعه اقتصادی طی بیش از سه دهه و برنده نوبل اقتصاد در ۱۹۹۸ است. تحصیلات دانشگاهی تا دکتری را در دانشگاه کمبریج گذراند و استاد راهنمای رساله دکتری وی، چون رابینسون بود. دغدغه سن در مورد موضوعات اخلاقی و توزیعی، به نقد اقتصاد رفاه مدرن منجر شد. نقد سن از اقتصاد رفاه این بود که گفت - محدودیت‌های ترجیحاتی بین اشخاص قابل مقایسه نیستند؛ همچنین، دامنه مناسب ترجیحات یعنی رفاه فردی و رفاه اجتماعی، - دامنه‌ای که معمولاً به مصرف و فراغت افراد محدود است - را نقد کرد. (پوترمن^۲، ۱۹۹۲: ۵۰۰).

جان هارسانی (۲۰۰۰ - ۱۹۲۰): اقتصاددان مجارستانی و برنده جایزه نوبل اقتصاد در سال ۱۹۹۴ به خاطر تحلیل تعادل‌های نظریه بازی غیرهمکاری و مقالاتش در زمینه فلسفه اخلاق است. هارسانی، مدافع «اصالت فایده‌ای»^۳ است.^۴

1. Amartya Sen

2. Putterman, Louis

3. Rule Utilitarianism

۴. اصالت فایده‌ای، نوعی اصالت فایده است که می‌گوید اعمال اخلاقی، اعمالی همسو با قواعدی است که به بیشترین خوبی منجر می‌شود یا «درستی یا نادرستی یک عمل خاص، تابعی از درستی قاعده‌ای است که آن عمل نمونه‌ای از آن است». از نظر اصالت فایده‌ای‌های قاعده‌ای، درستی یک قاعده با میزان خوبی که پیروی از آن قاعده ایجاد می‌شود، تعیین می‌گردد. اصالت فایده‌ای قاعده‌ای، شکل استاندارد اصالت فایده غیرمستقیم^۳ است؛ بدین معنا که ارزیابی اخلاقی یک عمل، نه به مطلوبیت آن بلکه به انطباق آن با قواعدی بستگی دارد که پیامدهای خوبی دارد. بنابراین، ارزیابی یک عمل به‌طور غیرمستقیم با قواعد انجام می‌شود. نقطه مقابل آن، اصالت فایده عملی (act) است که برطبق آن، یک عمل براساس پیامدهای آن ارزیابی می‌شود. اصالت فایده عملی مثال استاندارد برای اصالت فایده مستقیم است.

۲-۳. ارزیابی انتقادی

۱. هارسانی ادعای کند که مطلوبیت اجتماعی و اخلاقی باید تابع خطی از مطلوبیت‌های فردی باشد. این ادعا بیش از اندازه انعطاف‌ناپذیر است، زیرا توزیع مطلوبیت‌ها نادیده گرفته می‌شود.

۲. اصالت فایده‌ترتیب‌گرایان با مخالفت ارو مواجه شده است که مقایسه‌های بین فردی مطلوبیت ترتیبی را نمی‌پذیرد. چرا که نگران است مستلزم عدم پذیرش فردیت باشد. در واقع استقلال افراد، با امکان‌پذیری مقایسه‌های^۱ بین فردی، انکار می‌شود.

البته نگرانی ارو - که در مقایسه‌های بین فردی، فردیت و تشخیص فردی^۲ نادیده گرفته می‌شود - را می‌توان با محدود کردن قلمرو مجاز مقایسه‌های بین فردی به گونه‌ای که حقوق مهم فردیت یا توسعه فردی حفظ شود، رفع کرد.

۳. اصالت فایده‌ترتیب‌گرایان، مانند اصالت فایده‌انتخاب عقلانی، فاقد روان‌شناسی تجربی کافی و نظریه اخلاقی متقاعدکننده است.

۴. اصالت فایده‌ترتیب‌گرا نمی‌تواند اصول معقول عدالت توزیعی را در خود جا دهد. دلیل آن، صورت‌بندی نامناسب مقایسه‌های بین شخصی مطلوبیت است، بدین ترتیب که فرد خود را در موقعیت دیگر قرار می‌دهد و تصور می‌کند که او همان پدیده‌های روانی را تجربه می‌کند.

۵. اگر مطلوبیت فقط نشان‌دهنده ترتیب‌های معین برای انتخاب، و مستقل از هر توجیه اخلاقی برای ترتیب باشد، آنگاه اصالت فایده‌ترتیب‌گرایان به خودی خود نمی‌تواند یک نظریه اخلاقی قابل قبول ارائه کند. (رایلی^۳، ۲۰۰۸: ۵۷۵)

1. commensurability
2. integrity
3. more worth wanting

۶. در رفاه‌گرایی از آنجا که مطلوبیت، یگانه منبع ارزش در نظر گرفته می‌شود، رفاه‌گرایی بر یکی بودن فرضی مطلوبیت و رفاه، مبتنی است. لذا به دو دلیل می‌توان از آن انتقاد کرد: اول، به این دلیل که رفاه، یگانه چیز ارزشمند نیست؛ دوم، به این دلیل که مطلوبیت، به اندازه کافی نشانگر رفاه نیست. زیرا برای داوری اخلاقی، مطلوبیت، معیاری ناکافی، نابه‌جا و گمراه‌کننده است. (سن، ۱۳۷۷: ۵۲-۴۳)

۷. در اصالت فایده رفاه‌گرایی تنها رفاه نسل فعلی در نظر گرفته می‌شود و رفاه کسانی که هنوز به دنیا نیامده‌اند مطرح نمی‌شود یا کسانی که شاید در نتیجه کارهای ماهیچ‌گاه به دنیا نیایند. اغلب تصمیمات سیاستی در مورد کسانی که هنوز به دنیا نیامده‌اند، مؤثرند. آیا منافع آنها مورد توجه کسانی که در حال حاضر زندگی می‌کنند قرار می‌گیرد. (هاسمن و مکفرسن، ۱۹۹۶: ۱۰۴)

۴. مکتب مدرن بانکداری آزاد^۱

۴-۱. زمینه‌های تجدید حیات: تجربه نسبتاً موفق بانکداری آزاد در اسکاتلند، ایالات متحده آمریکا، سوئد و چند کشور دیگر، و تصویب قوانین بانکداری آزاد در این کشورها، مهم‌ترین زمینه‌های احیای دیدگاه‌های مکتب بانکداری آزاد قرن نوزدهم بود.

۴-۲. تجربه تاریخی بانکداری آزاد: نظام بانکداری آزاد به معنای ورود آزاد به فعالیت بانکداری و انتشار اسکناس به پشتوانه اوراق قرضه دولتی است. بانکدار بالقوه‌ای که می‌توانست حداقل سرمایه لازم را فراهم کند، می‌توانست فعالیت بانکی را شروع کند. در بانکداری آزاد، اوراق قرضه دولتی تعیین‌شده باید نزد یک مقام دولتی به عنوان پشتوانه اسکناس‌های در گردش منتشره در بانک سپرده‌گذاری شود.

اگر بانک نتواند اسکناس‌هایش را هنگام درخواست به سکه طلا تبدیل کند، دولت اوراق بهادار را می‌فروشد و از عواید آن، پول دارندگان اسکناس را پس می‌دهد. (روکف^۱، ۱۹۷۴: ۱۴۲-۱۴۱)

عصر بانکداری آزاد زمانی بود که ورود به فعالیت بانکداری عملاً محدودیت نداشت، بانک‌ها می‌توانستند پولشان را منتشر کنند و دولت، بانک‌ها را تضمین نمی‌کرد. بانکداری آزاد، بانکداری ریسکی و ناسالم^۲ نبود. در مواردی که شکست بانک‌های آزاد شکست خوردند و دارندگان اسکناس زیان دیدند، عموماً ناشی از کاهش ارزش سرمایه بود که بانک‌ها در شرایط کاهش قیمت اوراق قرضه دولتی پشتوانه اسکناس آنها، متحمل می‌شدند، نه ناشی از انتشار بیش از حد اسکناس یا اقدامات بانکداری کلاهبردانه. (رولنیک^۳ و وبر^۴، ۲۰۰۸: ۴۹۰-۴۸۹)

بانکداری آزاد در قرن نوزدهم در اسکاتلند، ایالات متحده آمریکا، کانادا، سوئد، سوئیس و شیلی و استرالیا تجربه شده بود.

الف - اسکاتلند: بانکداری آزاد از ۱۷۱۶ (یا ۱۷۲۷) تا ۱۸۴۵ در اسکاتلند حاکم بوده است. باتصویب قوانین پیل^۵ در سال‌های ۱۸۴۴ و ۱۸۴۵ و تأسیس بانک (مرکزی) انگلستان^۶، انحصار نشر اسکناس به بانک انگلستان واگذار شد و نظام بانکداری آزاد در اسکاتلند برچیده شد. (راتبارد^۷، ۱۹۹۰: ۲۴۱-۲۲۹)

در اسکاتلند، دوران بانکداری آزاد بین سال‌های ۱۷۱۶ و ۱۸۴۵ وجود داشت. دو بانک در اسکاتلند به‌طور رقابتی پول منتشر می‌کردند که نتیجه آن «جنگ پولی»^۸

1. Rockoff, Hugh
2. Wildcat Banking
3. Rolnick, Arthour
4. Weber, warren
5. Peel Acts
6. Bank of England
7. Rothbard, Murray N.
8. Currency War

در سال ۱۷۲۷ و پیامد آن، برقراری تعادل رقابتی بود که هر دو بانک توافق کردند اسکناس‌های یکدیگر را نقد کنند.

ب - ایالات متحده آمریکا: دوران بانکداری آزاد در ایالات متحده، دو و نیم دهه پس از جنگ داخلی، و به دنبال اضمحلال دومین بانک ایالات متحده بود. با تصویب «قانون بانکداری آزاد»^۱، بانکداری آزاد در آمریکا توسعه یافت.

آزادی ورود، مهم‌ترین ویژگی بانکداری آزاد بود که در نقطه مقابل نظام بانکداری قدیم آمریکا قرار داشت که در آن، هر بانک با تصویب دولت، مجوز فعالیت می‌گرفت. البته در بانکداری آزاد، تأسیس شعبه ممنوع بود و بانک‌های ایالت‌های دیگر نیز نمی‌توانستند شعبه‌ای تأسیس کنند. بانک‌های آزاد ملزم بودند اوراق قرضه دولتی را نزد مقامات دولت سپرده‌گذاری کنند. اگر بانک نمی‌توانست اسکناس را به سکه‌های طلا یا نقره تبدیل کند، آنگاه مقام بانکی دولتی، اوراق قرضه را می‌فروخت و اسکناس آن بانک را نقد می‌کرد. لذا دارندگان اسکناس حمایت می‌شدند. (بریونز و روکف، ۲۰۰۵: ۳۰۲-۲۹۶)

قوانین «بانکداری آزاد» در ایالت‌های مختلف آمریکا بین سال‌های ۱۸۳۷ و ۱۸۶۱ به تصویب رسید. در قوانین بانکداری آزاد ایالت‌های آمریکا، ورود آزاد به بانکداری مجاز بود، ولی بانک‌ها به وثیقه‌گذاری^۲ برای اسکناس‌های خود و گرو گذاشتن^۳ دارایی‌های مشخص شده توسط مقامات دولتی (معمولاً اوراق قرضه دولتی) ملزم شدند. (سلجین^۴ و وایت^۵، ۱۹۹۴: ۱۷۳۱). دوران بانکداری آزاد در ایالات متحده، ۲۶ سال (از ۱۸۳۷ تا ۱۸۶۳) بود؛ دوره‌ای که ورود به بانکداری نسبتاً آزاد بود و بانک‌ها،

1. Free Banking Law
2. Collateralize
3. Lodging
4. Selgin, George A.
5. White, Lawrence H.

اسکناس‌های خود را منتشر می‌کردند. قبل از ۱۸۳۷، تأسیس بانک در امریکا بسیار سخت بود. افتتاح بانک، به مجوز دولت نیاز داشت. یا شروع بانکداری آزاد در سال ۱۸۳۷، در برخی ایالت‌ها مقررات صدور مجوز بانک اصلاح شد تا ورود به فعالیت بانکداری آسان‌تر باشد. در اغلب ایالت‌ها، قوانین بانکداری آزاد تصویب شد. طی سال‌های ۱۸۶۲ - ۱۸۳۷ قوانین بانکداری آزاد در ۱۸ ایالت امریکا به تصویب رسید. (روکف، ۱۹۷۴: ۱۴۱)

اولین قانون بانکداری آزاد در نیویورک با هدف ورود آسان و سلامت آن تصویب شد. طبق این قانون، همه اجازه داشتند فعالیت بانکی داشته باشند، مادامی که دو شرط اساسی برقرار باشد: ۱. همه اسکناس‌های منتشره در بانک باید با اوراق قرضه دولتی که در دفتر حسابرس دولت سپرده گذاری شده است، پشتیبانی شود؛ ۲. تمامی اسکناس‌ها باید باتوجه به تقاضای پرداخت ارزش اسمی، قابل تبدیل (به سکه طلا) باشند. با این حال، اگر بانک نتواند اسکناس‌های ارائه شده برای پرداخت را تبدیل کند، حسابرس، بانک را تعطیل می‌کند، اوراق قرضه را می‌فروشد و مبالغ آن را به دارندگان اسکناس‌ها می‌پردازد. اگر فروش اوراق قرضه، سکه کافی برای تبدیل اسکناس‌های بانک به ارزش اسمی ایجاد نکند، دارندگان اسکناس با داشتن اولین ادعای قانونی در سایر دارایی‌های بانک، از حمایت برخوردارند. بنابراین بانکداری آزاد عمدتاً به معنای «ورود» آزاد به فعالیت بانکداری بود. (رولینیک و وبر، ۲۰۰۸: ۴۸۹) بانک‌ها حداکثر ۹۱ دلار اسکناس برای هر ۱۰۰ دلار اوراق قرضه سپرده شده منتشر می‌کردند. (روکف، ۱۹۷۴: ۱۴۷) هیچ پول واحدی عموماً پذیرفته شده، وجود نداشت.

ج = کانادا: بعد مهم آزادی در بانکداری کانادا، حق بانک‌ها برای انتشار اسکناس براساس دارایی‌های بانک بود. در سال ۱۸۵۰، قانونی به تصویب رسید که به موجب آن، امکان افتتاح بانک‌های آزاد فراهم شد؛ بانک‌هایی که می‌توانستند با

وثیقه گذاشتن اوراق قرضه دولتی، اسکناس منتشر کنند. پنج بانک بدین ترتیب تأسیس شد ولی در ۱۸۶۰ همه آنها شکست خوردند یا به بانک‌های مجوزدار از سوی دولت تبدیل شدند. قانون سال ۱۸۵۰ در سال ۱۸۶۶ لغو شد. اسکناس‌های بانک‌های کانادا باید به طلا یا «اسکناس‌های حکومتی»^۱ قابل تبدیل می‌بودند. اسکناس‌های حکومتی - که اسکناس‌های قابل تبدیل به طلا بود - را دولت، هم در واحدهای بزرگ به‌عنوان ذخیره و هم در واحدهای کوچک به‌عنوان «اسکناس‌های خرد» منتشر می‌کرد. (بریونز و روکف، ۲۰۰۵: ۳۰۲-۳۰۴)

۵ - سوئد: بانکداری آزاد ابتدا طی دهه ۱۸۳۰ در سوئد ایجاد شد. بانک‌های خصوصی سوئدی، تا زمانی که قانون بانکداری سال ۱۸۹۷ انحصار انتشار اسکناس را به بانک (مرکزی) سوئد داد، حق انتشار اسکناس داشتند (همان، ص ۳۰۴). تجربه سوئد، نمونه‌ای از نظام بانکی موفق با مقررات اندک به‌حساب می‌آید. قبل از بانکداری آزاد، تأسیس بانک در سوئد با تصویب مجلس انجام می‌شد. در ۱۸۲۴، انحصار پولی لغو شد و اولین بانک خصوصی در ۱۸۳۱ شکل گرفت. سپس، سایر بانک‌های خصوصی ناشر اسکناس آغاز به کار کردند تا اینکه در پایان دهه ۱۸۶۰ تعداد آنها به ۳۰ بانک خصوصی رسید. بانک‌های خصوصی سوئد، موسسه با مسئولیت نامحدود^۲ بودند. پشتوانه اسکناس‌های بانک ناشر عبارت بود از: اوراق بهادار نگهداری شده در بانک به‌عنوان بخشی از سرمایه سهمی، سکه طلا و نقره و پول قانونی و مطالبات بانک تا مبلغی که بیش از ۵۰ درصد سرمایه سهمی بانک نشود.

یکی از جنبه‌های متمایز تجربه سوئد این است که عرضه اسکناس نه تنها در بانک‌های خصوصی بلکه در بانک مرکزی سوئد نیز صورت می‌گرفت.

1. Dominion Notes
2. Unlimited Liability

اسکناس‌های بانک مرکزی سوئد، پول قانونی و قابل تبدیل به سکه طلا و نقره بود. بانک مرکزی سوئد می‌توانست به اندازه ذخایرش (سکه طلا و نقره و ارز) به اضافه مبلغ ثابتی که بین ۳۵ و ۴۵ میلیون کرون بود اسکناس منتشر کند. تا سال ۱۸۵۹، اسکناس‌های بانک مرکزی بیش از نیمی از کل عرضه اسکناس در سوئد بود. پس از برقراری استاندارد طلا، در ۱۸۷۴ قانونی به تصویب رسید که به موجب آن بانک‌های خصوصی ملزم می‌شدند اسکناس‌های خود را از آن پس فقط به سکه طلا و نقره تبدیل کنند؛ هرچند که در عمل شواهد نشان داد که اسکناس‌های بانک‌های خصوصی عمدتاً به اسکناس بانک مرکزی تبدیل می‌شد. در واقع، دوسوم ذخایر بانک‌های خصوصی به شکل اسکناس‌های بانک مرکزی بود. در سال ۱۸۹۷، قانونی به تصویب رسید که براساس آن، انحصار انتشار اسکناس به بانک مرکزی داده شد و بانک‌های خصوصی دیگر مجاز به انتشار اسکناس نبودند. (همان، ص ۳۰۷-۳۰۴)

۵- سوئیس: دوران بانکداری آزاد در سوئیس بین سال‌های ۱۸۲۶ و ۱۹۰۷ بود. طی این دوره، عرضه پول در بانک‌های خصوصی و کانتونی^۱ انجام می‌شد. سه نوع بانک ناشر اسکناس وجود داشت: بانک‌های تجاری خصوصی، بانکهای کانتونی تحت حاکمیت دولت‌های کانتونی و بانک‌های پس انداز محلی که خصوصی بودند و در مالکیت شهرداری قرار داشتند. در سال ۱۸۸۰ هفت بانک خصوصی، چهارده بانک کانتونی و پانزده بانک سپرده‌پذیر، اسکناس منتشر می‌کردند. دولت‌های کانتونی، پول بانک‌های کانتونی را تضمین کرده و انتشار آنها را از مالیات معاف کرده بودند. از این رو بر پول بانک‌های خصوصی مزیت داشتند. در ۱۸۸۱ با تصویب قانون بانکداری فدرال، انتشار اسکناس توسط بانک‌های خصوصی ممنوع شد و تنها بانک‌های کانتونی و پس انداز محلی مجاز به انتشار اسکناس بودند که اسکناس‌هایشان

باید پشتوانه‌ای داشت که ۴۰ درصد آن سکه طلا و نقره و ۶۰ درصد آن اوراق قرضه دولتی می‌بود؛ همچنین، سرمایه‌پرداخت‌شده آنها باید حداقل یک سوم اسکناس‌های در گردش آنها می‌بود. دولت فدرال بر استاندارد بودن اسکناس‌ها از پنجاه تا هزار فرانک نظارت داشت. تفاوت اسکناس‌ها تنها در نام ناشر و امضای آن بود. بانک‌ها به پذیرش اسکناس‌های یکدیگر به ارزش اسمی ملزم بودند. با تأسیس بانک ملی مرکزی (سوئیس) در ۱۹۰۷، دولت فدرال تنها ناشر اسکناس بانکی سوئیس شد. همان، ص ۳۱۰-۳۰۷)

۹- شیلی: در سال ۱۸۶۰، قانونی در شیلی تصویب شد که براساس آن، بانک‌های خصوصی اجازه داشتند تقریباً آزادانه اسکناس منتشر کنند. دوران بانکداری آزاد شیلی در ۱۸۹۸ پایان یافت که دولت، انحصار انتشار اسکناس را در دست گرفت. ویژگی‌های اصلی قانون بانکداری آزاد سال ۱۸۶۰ شیلی به قرار زیر است:

۱. اسکناس‌ها باید بنا به تقاضا، قابل تبدیل به طلا یا نقره باشد؛

۲. همه می‌توانند بانک ناشر اسکناس تأسیس کنند؛

۳. لازم نیست بانک‌ها هیچ حداقل درصدی از سکه طلا یا نقره را به‌عنوان

پشتوانه نگهداری کنند، در عوض، اسکناس‌ها نباید بیش از ۱۵۰ درصد سرمایه پرداخت‌شده باشد؛

۴. بانک‌ها باید ترازنامه ماهانه ارائه دهند. این اطلاعات در وزارت دارایی بازنگری

و هر ماهه در روزنامه‌ها منتشر می‌شود. وام‌های اعطایی به مدیریت بانک باید در

حساب ویژه‌ای در ترازنامه ارائه شود. (همان، ص ۳۱۴-۳۱۰)

ژ- استرالیا: در اواخر قرن نوزدهم، بانکداری در استرالیا مشروط به حداقل

مقررات بود. چهار بانک بزرگ، هر یک با بیش از ۱۰۰ شعبه، حدود نیمی از فعالیت

بانکداری را عهده‌دار بودند؛ و بانک‌ها اسکناس‌های یکدیگر را می‌پذیرفتند.

۳-۴. طرفداران مکتب

لارنس وایت^۱: استاد اقتصاد در دانشگاه میسوری در سنت لوئیس امریکا، و مدرس تاریخ اقتصادی، نظریه پولی و پول و بانکداری است. وایت، نظریه و تاریخ بانکداری آزاد را تحلیل کرده است؛ نظامی که در آن، بانک‌های تجاری و نیروهای بازار، تدارک خدمات بانکداری را کنترل می‌کنند. در توضیح وایت از انتشار رقابتی پول در اسکاتلند، دلایل تاریخی برای اینکه چرا باید بخش خصوصی پول منتشر کند، به تفصیل بیان شده است. تحلیل وایت این است که بانکداری مدرن می‌تواند بدون وجود بانک مرکزی فعالیت کند.

جورج سلجین^۲: استاد اقتصاد در دانشگاه ویرجینیای غربی است. زمینه‌های مطالعاتی وی نظریه پولی و بانکداری، تاریخ پولی و اقتصاد کلان است. سلجین برای پژوهش درباره انتشار پول توسط بخش خصوصی معروف است. وی با لارنس وایت، مقاله‌ای در زمینه بانکداری آزاد نوشته است. آثار سلجین عمدتاً درباره رقابت بخش خصوصی برای انتشار اسکناس است.

پاسکال سالین^۳: اقتصاددان فرانسوی و استاد دانشگاه پاریس است که از لیبرالیسم کلاسیک الهام گرفته است و در آثار خود از فریدریک باستیا، لودویک ون میزز و فریدریش هایک پیروی می‌کند. سالین با این ایده مخالف است که بانکداری با ذخیره کامل^۴ باید تقویت شود. وی حامی بانکداری آزاد و مقررات‌زدایی شده است. فریدریش هایک^۵: فریدریش هایک نیز طرفدار بانکداری آزاد است. هایک جنبه‌هایی از بانکداری آزاد را در کتاب خصوصی‌سازی پول^۵ بیان کرد که در

1. Lawrence H. White

2. George Selgin

3. Pascal Salin

4. Full- Reserve Banking

5. *Denationalization of Money*

۱۹۷۶ منتشر شد. او بنگاه‌های خصوصی ناشر رقابتی پول در واحدهای مورد نظر خود بانک را در نظر گرفت. از نظر هایک، این ناشران می‌توانند پول حکمی^۱ منتشر کنند، پول کاغذی با تعهد به پرداخت طلا، نقره یا سایر کالاها پشتیبانی نمی‌شود. آنچه بانک‌ها را از انتشار بیش از حد باز می‌دارد، شهرت ناشر است. پولی که برحسب کالاها تنزل ارزش پیدا کند، به نفع پول‌های دیگر که تنزل ارزش پیدا نکرده است، کنار گذاشته می‌شود. (همان، ۲۰۰۵، ص ۲۸۰)

۴-۴. مباحث مکتب: از دیدگاه مکتب بانکداری آزاد، باید مقررات اندکی بر بانکداری حاکم باشد. بانکداری آزاد، در موارد زیر مطرح شده است: آزادی انتشار اسکناس در بانک‌های خصوصی، آزادی وام‌دادن، آزادی ورود، آزادی از مقررات (یا کمک) بانک مرکزی.

هرچند بسیاری از افراد در جهان هنوز یک اسکناس منتشرشده در بانک‌های خصوصی را ندیده‌اند و امریکایی‌ها، اسکناس‌های منتشر شده در بانک‌های خصوصی را پس از رکود بزرگ (۳۳ - ۱۹۲۹) ندیده‌اند، برخی بانک‌های خصوصی در اسکاتلند، ایرلند شمالی و هنگ‌کنگ هنوز اسکناس منتشر می‌کنند. بانک‌های خصوصی ناشر اسکناس، در وام‌دادن آزاد بودند؛ آزادی ورود به معنای عدم نیاز به صدور مجوز تأسیس است که در حال حاضر در بانک‌های مرکزی صادر می‌شود. در بانکداری آزاد، مقام تنظیم‌کننده‌ای^۲ مانند بانک مرکزی وجود نداشت و اگر دچار مشکل نقدینگی می‌شدند، کمکی به آنها نمی‌شد؛ یعنی وام‌دهنده نهایی وجود نداشت و ورشکست می‌شدند. (همان، ص ۲۸۴ - ۲۸۳).

در بانکداری آزاد، بانک مرکزی و هیئت پولی وجود ندارد؛ مقررات دولتی برای

1. Fiat money
2. Regulator

بانکداری هم یا وجود ندارد یا سختگیرانه نیست و انتشار اسکناس بانکی از طریق نهادهای خصوصی صورت می گیرد. وراسمیت^۱ بانکداری آزاد را چنین تعریف می کند:

بانکداری آزاد، رژیمی است که بانک‌های ناشر اسکناس مجاز به فعالیت طبق قانون شرکت‌ها هستند؛ تأسیس بانک به مجوز خاص از دولت نیاز ندارد، بلکه - توانایی فراهم کردن سرمایه کافی و اطمینان عمومی برای پذیرش اسکناس‌های منتشره و تضمین سودآوری تعهد شده است. تمامی بانک‌ها حقوق یکسان و نیز همان مسئولیت‌های سایر مشاغل را دارند و اگر نتوانند به تعهدات خود عمل کنند، ورشکسته اعلام خواهند شد و منحل می‌شوند و دارایی‌های آنها صرف پرداخت مطالبات می‌شود. به‌مرحال، سهامداران، همه یا بخشی از سرمایه خود را از دست می‌دهند. هیچ بانکی حق ندارد از دولت یا نهاد دیگری در زمان نیاز، کمک ویژه تقاضا کند و یا اسکناس‌های خود را پول رایج اجباری^۲ یا پول قانونی^۳ برای تمامی پرداخت‌ها اعلام کند (اسمیت، ۱۹۳۶/۱۹۹۰: ۱۷۰-۱۶۹)

نظریه پردازان بانکداری آزاد، ویژگی‌های زیر را برای آن قائل اند:

۱. انتشار رقابتی پول قابل نقد شدن^۴ به جای انحصار اسکناس‌های بانک مرکزی؛
۲. پذیرش متقابل اسکناس‌های یکدیگر توسط بانک‌ها؛
۳. رقابت در خدمات حساب جاری، و درعین حال همکاری در تسویه پرداخت‌های بین بانکی میان این حساب‌ها از طریق اتاق‌های پایاپای؛
۴. گسترش بازارهای اعتباری کوتاه مدت برای بازار بین بانکی؛
۵. نبود هیچ پول اجباراً قانونی. همه در پذیرفتن یا امتناع مبادله به پولی که انتخاب می‌کنند، آزادند. بانک مرکزی دولتی می‌تواند وجود داشته باشد و می‌تواند

1. Vera Smith
2. forced currency
3. legal tender
4. redeemable

پول منتشر کند ولی پول بانک مرکزی تنها می‌تواند برای پرداخت‌های مربوط به دولت، مانند مالیات‌ها، اجباری باشد؛

۶. نبود هیچ نسبت ذخیره اجباری جزئی^۱ بانک‌ها آزادند که ذخیره جزئی خود را شناور کنند یا حتی محصولات مالی با ذخایر جزئی متفاوت بفروشند و در مورد قواعد برداشت از حساب، محدودیت‌های متفاوت داشته باشند که بهره اعطاشده به هر حساب را تعدیل می‌کند.

مهم‌ترین مباحث بانکداری آزاد عبارت‌اند از:

۴-۱. درباره بانک مرکزی: در این مکتب، نه تنها این تصور به‌چالش کشیده می‌شود که وجود بانک‌های مرکزی برای جلوگیری از بحران‌های بانکداری ضرورت دارد، بلکه طرفداران این مکتب معتقدند که بانک مرکزی در بی‌ثباتی نظام بانکی نقش دارد، زیرا اولین وام‌دهنده^۲ است نه آخرین وام‌دهنده؛ همچنین معتقدند که وجود بانک مرکزی یک ضرورت اقتصادی نیست، بلکه یک ابداع سیاسی است که می‌تواند انضباط بازار رقابتی بانک‌ها را تضعیف کند. براساس مکتب بانکداری آزاد، حمایت بانک مرکزی از بانک‌هایی که بیش از حد گسترش پیدا کرده‌اند، باعث می‌شود انضباط تضعیف شود؛ بنابراین، احتمال بیشتری دارد که بحران‌های بانکداری در رژیم‌های دارای بانک مرکزی بروز کند تا در رژیم بانکداری آزاد.

(شیرلی،^۳ ۱۹۹۷: ۱)

۴-۲. درباره انتشار و عرضه پول: در بانکداری آزاد، انتشار بیش از حد اسکناس یا سپرده دیداری، تا زمانی که تبدیل‌پذیری بدهی‌های بانکی به پول پایه در هر بانک، تضمین شده و عرضه کل پول پایه، ثابت است، تحقق نخواهد یافت. قانون

1. enforced fractional reserve ratio.
2. Lenders of First resort
3. Shirley, Gedeon

بازگشت^۱، روایت اولیه این بحث است که به موجب آن، ادعا می‌شود پول منتشرشده به‌طور رقابتی نمی‌تواند بیش از حد منتشر شود آن‌چنان که سبب تورم شود. پایه می‌تواند طلا، نقره یا موجودی اندک پول باشد که دائماً مسدود شده است. موجودی پول پایه به‌عنوان ذخایر نظام بانکی عمل می‌کند.

رقابت میان بانک‌ها در جذب سپرده‌ها و فشاری که بانک‌ها برای تبدیل‌پذیری اسکناس‌های بانکی خود بر یکدیگر می‌آورند، سبب می‌شود انتشار پول درونی (اسکناس و سپرده دیداری) محدود شود. رقابت، ارزش پول‌ها در سراسر جهان را تعیین می‌کند؛ در این صورت چرا تعیین‌کننده ارزش پول در داخل نباشد؟ در مکتب مدرن بانکداری آزاد، این سؤال مطرح است که چرا انحصار بانک مرکزی و دولت باید به‌تنهایی درآمد حق نشر^۲ را به‌دست آورد. (شیرلی، ۱۹۹۷: ۲)

اما چه چیزی باعث می‌شود بانک‌های ناشر خصوصی پول از نشر بی‌رویه پول خود یا بدهی‌های سپرده‌ای بازداشته شوند؟

درواقع فرایند بازار، باعث می‌شود بانک‌ها منضبط شوند. اگر بانکی وسوسه شود که اسکناس بیش از حد منتشر کند، به دو طریق در جامعه بانکی منضبط خواهد شد: اول: وقتی اسکناس‌های آن بانک در تسویه بین بانکی باز می‌گردد، در این

صورت ذخایر خود را از دست می‌دهد؛ *انسان و مطالعات فرهنگی* دوم: وقتی انتشار بیش‌ازحد، جامعه بانکی را تحت فشار قرار دهد، آنگاه جامعه بانکی از پذیرفتن بیش از حد اسکناس‌های بانکی امتناع می‌کنند.

در مکتب مدرن بانکداری آزاد معتقدند که بانک‌ها می‌توانند عرضه پول را با تعدیل نسبت‌های ذخیره خود تغییر دهند. بانک‌های آزاد، با تغییر در تقاضای پول درونی، به حفظ تعادل پولی کمک و عرضه پول را نسبت به تغییر در تقاضای آن

1. Law of Reflux
2. seignorage

تعدیل می‌کنند؛ به عبارت دیگر، این بانک‌ها در واقع اعتبار خلق نمی‌کنند بلکه به‌عنوان واسطه آن‌را منتقل می‌کنند.

۳-۴-۴. نظام بانکداری آزاد را وایت و سلجین (۱۹۹۴) به‌طریق زیر صورتبندی

کرده‌اند:

موجودی پول پایه (B) با ذخایر نظام بانکی (R) برابر است، درحالی‌که موجودی پول (M) برابر با سپرده‌های بانکی (D) به‌اضافه اسکناس، (N) است.

$$1. B = R$$

$$2. M = D + N$$

$$3. R = r(D + N)$$

در تعادل، ذخایر موجود با ذخایر مطلوب برابر است.

$$r = R/M, \text{ نسبت ذخیره مطلوب است.}$$

با ترکیب معادلات ۱ تا ۳ برای حذف D و N نتیجه می‌شود:

$$4. M/B = 1/r$$

معادله ۴ نشان‌دهنده استقلال ضریب فزاینده پولی بانکداری آزاد (M/B) از نسبت

سپرده پولی مطلوب مردم است. در نقطه مقابل آن در ترتیبات بانکداری مرکزی

مرسوم، تمامی پول رایج به‌شکل پول پایه است؛ و این بدان معنا است که به‌جای

معادلات ۱ و ۲ داریم:

$$1. B = R + C$$

$$2. M = D + C$$

C پایه پولی نگهداری‌شده توسط عموم است؛ و از آنجا که بدهی‌های بانک تجاری

شامل اسکناس نمی‌شود، شرط تعادل ذخیره عبارت است از:

$$3. R = r(D)$$

اگر $c = C / D$ نشان‌دهنده نسبت سپرده پولی مطلوب عموم باشد، با جایگزینی برای حذف D و C ، نتیجه می‌شود:

$$4. = M/B = (1 + c)/(r + c)$$

عبارت طرف راست، ضریب فزاینده پولی در متون درسی است؛ که برخلاف ضریب فزاینده بانکداری آزاد، دلالت دارد بر اینکه با ثابت‌نگه‌داشتن B ، تغییر در نسبت سپرده پولی مطلوب عموم، سبب تغییر مقدار تعادلی پول می‌شود.

۴-۴-۴. درباره افزایش تقاضای پول : در بانکداری آزاد، با افزایش نگهداری

پول توسط عموم، یعنی $c = C/D$ ، عرضه پول منقبض نمی‌شود؛ و از آنجا که بانک آزاد، پول خودش را ایجاد می‌کند، تقاضای پول بر تمایل بخشی از مردم برای تبدیل سپرده‌های دیداری خود نزد بانک به پول منتشرشده بانک دلالت دارد و به معنای کاهش بدهی‌های سپرده‌ای و افزایش بدهی‌های پولی بدون اثرگذاری بر کل بدهی‌ها است. درحالی‌که در بانکداری مرکزی، برداشت پول از حساب‌های سپرده سبب برداشت ذخیره از بانک و فشار برای انقباض دارایی‌ها یا درخواست از بانک مرکزی برای ذخایر اضافی می‌شود، در نظام بانکداری آزاد، وقتی انتقال پول از سپرده به نگهداری پول وجود دارد، بانک‌ها در فشار قرار نمی‌گیرند، چرا بانک‌ها می‌توانند پرتفوی خود را تعدیل و پول خود را طبق تقاضای بازار ایجاد کنند. (سلجین و وایت، ۱۹۹۴: ۱۷۲۲)

همانند مکتب کلاسیک، در مکتب مدرن بانکداری آزاد، تغییر تقاضای پول را تغییر تمایل به پس‌انداز می‌دانند.

۴ - ۴ - ۵. درباره درونزایی پول: در مکتب مدرن بانکداری آزاد معتقدند که درون‌زایی خلق پول اعتباری، شرط لازم برای نظام بازار آزاد است. در مکتب بانکداری آزاد، نقش بانک مرکزی به‌عنوان آخرین وام‌دهنده را منشأی درون‌زایی

پول نمی‌دانند. یعنی ذخایر نباید در بانک مرکزی ایجاد شود تا عرضه پول گسترش یابد. (شیرلی، ۱۹۹۷: ۳)

۴-۶. درباره تعادل پولی: تعادل پولی در مکتب بانکداری آزاد وقتی اتفاق می‌افتد که نرخ‌های بهره، پس‌انداز موجود را برای سرمایه‌گذاران سهمیه‌بندی کند. لذا برداشت بانکداری آزاد از تعادل پولی، به تعادل در بازار وجوه وام‌دادنی متکی است.

۴-۷. سطح قیمت: قیمت‌ها از طریق بازار پول ذخیره، یعنی پول پایه، وارد مدل بانکداری آزاد می‌شود. در استاندارد طلا یا سایر پول‌های کالایی تمام‌عیار، شرکت‌های معدنی خصوصی ضرب سکه می‌کنند. از آنجا که قیمت فلزات گرانبها در بازار جهانی تعیین می‌شود، تبدیل‌پذیری اسکناس‌های بانکی به فلز، سطح قیمت داخلی را تنظیم می‌کند: افزایش قیمت طلا یا نقره سبب کاهش سطح قیمت در کشور می‌شود. کاهش سطح قیمت به معنای بازگشت اسکناس بانکی به بانک ناشر آن است، به گونه‌ای که موجودی مطلوب عموم مردم از پول واقعی در این حالت، تعیین‌کننده موجودی اسمی مطلوب است. (شیرلی، ۱۹۹۷: ۴)

از آنجا که پول بانک خصوصی یا سپرده‌ها، قابل تبدیل به پول ذخیره هستند، پول بانک، همان ارزش پول رایج را دارد. با توجه به اینکه سطح قیمت با عرضه و تقاضای پول رایج تعیین می‌شود، بانکداری آزاد، بدون اثرگذاری بر سطح قیمت، هر قدر حجم سپرده‌ها را که مردم می‌خواهند نگه‌دارند، عرضه می‌کند. در رژیم بانکداری آزاد، پول بانکی منتشرشده به‌طور خصوصی، به شکل درون‌زا طبق تعدیل عموم نسبت به تغییرات در سطح قیمت جهانی تعدیل می‌شود. از نظر سلجین وقتی بانک‌ها به‌طور رقابتی عمل می‌کنند، جریان خرج کردن پول به‌طریقی عمل می‌کند که پول، خنثی است و تقاضای اضافی پول صفر است؛ در نتیجه، قانون سی معتبر باقی می‌ماند.

۸-۴-۴. **جانشینی پول:** هیچ سیستم پولی از بحران‌های ناشی از سراسیمگی بانکی و هجوم مردم به بانک‌ها ایمن نیست. بحران اعتماد در بانکداری آزاد به صورت انتقال از بدهی‌های بانکی به پول پایه است. این بحران در چند بانک ممکن است «اثرسرایتی»^۱ ایجاد کند که هجوم گسترده به بانک را هدف می‌گیرد. بانک‌های رقابتی ممکن است خود را در وضعیتی بیابند که ارزش وام‌ها و سایر دارایی‌های آنها کمتر از ارزش بدهی‌هایشان شده و این سبب «ناتوانی در پرداخت دیون»^۲ شود. در این حالت، بانک‌ها نمی‌توانند به تعهدات خود برای تحویل طلا به همه سپرده‌گذاران عمل کنند. در این وضعیت، اگر برخی بانک‌ها دچار چالش شوند و سراسیمگی بانکی تهدیدی ایجاد کند، در بانکداری آزاد انتظار می‌رود که برای جانشینی اسکناس‌های بانکی خصوصی که عموم مردم از نگهداری آن امتناع می‌کنند، بازار، واسطه مبادله جدیدی - واحد پولی جدید - ایجاد کند. پول جدید به طور درون‌زا جایگزین پولی می‌شود که عموم مردم بدان اعتماد ندارند.

در بانکداری آزاد، بانکی که ذخایر کافی برای تبدیل اسکناس‌های بانکی ندارد، لازم نیست از وام‌دهنده نهایی بودن استفاده کند، بلکه می‌تواند به قابلیت فروش دارایی‌هایی متکی باشد که پشتوانه اسکناس‌هایش است. راه‌حل مکتب مدرن بانکداری آزاد برای بحران اعتماد، ایجاد درون‌زای پول توسط صندوق مشترک سرمایه‌گذاری بازار پول است.

۹-۴-۴. **درباره قانون بازگشت:** در مکتب بانکداری آزاد، قانون بازگشت از دکترین برات‌های واقعی جدا و قانون بازگشت با قانون سی مرتبط می‌شود. اگر قانون بازگشت برقرار باشد، در آن صورت قانون سی نیز برقرار است. به دلیل برقراری

1. contagion effect
2. insolvency

قانون سی، بحران اقتصادی به وجود نمی‌آید و بنابراین نیازی به وام‌دهنده نهایی نیست. (شیرلی، ۱۹۹۷، ص ۹)

۴-۵. ارزیابی انتقادی

۱. پیگیری منافع خصوصی در بانکداری آزاد، متکی به فرض رقابت کامل است. اما در بانکداری غالباً ساختار بازار الیگوپولیستی وجود دارد. حتی اگر رقابت بین‌المللی در بانکداری در نظر گرفته شود، صرفه‌های مقیاس و قلمرو^۱ ممکن است آنقدر در بانکداری رایج باشد که هزینه‌های نهایی زیرهزینه‌های متوسط باقی بماند. بانک‌های (الیگوپولیستی) آزاد ممکن است برای کاهش ریسک وام‌دادن و وام‌گرفتن به تثبیت قیمت، سهم‌شدن در بازار یا سایر فعالیت‌های تباری، اقدام کنند.

۲. در مکتب مدرن بانکداری آزاد این بحث مطرح می‌شود که اگر نشر پول به بخش خصوصی واگذار شود^۲، وضع اقتصاد بهتر می‌شود؛ اما در زمان‌های بی‌ثباتی قیمت یا بحران مالی، بحثی در این باره در این مکتب وجود ندارد. در حالت بحران، یک بازار به بانک‌ها علامت می‌دهد که الزامات وام‌دهی را سخت‌تر کنند (که باعث می‌شود عرضه پول کاهش یابد) در حالی که بازار دیگر به بانک‌ها علامت می‌دهد که برای تأمین تقاضای نقدینگی عمومی، اسکناس‌های بیشتری انتشار دهند. (همان).

۳. در بانکداری آزاد، وجود پول‌های رقیب، هزینه معامله برای مبادله پول‌ها را ایجاد می‌کند.

۵. مکتب کلاسیک جدید

۱-۵. زمینه‌های تجدید حیات: طی دهه ۱۹۷۰، این باور تجدید حیات پیدا کرد که اقتصاد بازار قادر به دستیابی به ثبات اقتصاد کلان است، مشروط بر اینکه مانع

1. economies of scale and scope
2. denationalize

دست مرئی دولت در اجرای سیاست‌های پولی و مالی نادرست شویم. خصوصاً تورم بزرگ دهه ۱۹۷۰، اعتبار زیادی برای آن اقتصاددانانی ایجاد کرد که علیه فعال‌گرایی کینزی^۱ هشدار داده بودند. این موضع کینزی که سیاست‌های انبساطی به کاهش بیکاری منجر می‌شود، را فریدمن به چالش کشاند.^(۱)

در طول این دهه، گروه دیگری از اقتصاددانان، نقد شدیدتری علیه کینزی‌ها مطرح کردند. استدلال اصلی آنها این بود که کینزی‌ها نتوانستند پیامدهای کامل انتظارات را بررسی کنند؛ پیامدهایی که در مورد رفتار کارگزاران اقتصادی به‌طور درون‌زا شکل گرفته‌اند. از نظر این متقدمان تنها راه قابل قبول برای گنجاندن انتظارات در الگوهای اقتصادی کلان، پذیرفتن گونه‌ای از «فرضیه انتظارات عقلایی»^۲ جان میوث^۳ است. به دنبال انتشار مطالب توماس سارجنت، اقتصاددانان کلان طرفدار انتظارات عقلایی که طرفدار نظریه‌پردازی تعادلی نیز بودند، همگی به عنوان مکتب کلاسیک جدید معروف شدند. همان‌طور که از این عنوان برمی‌آید، در مکتب کلاسیک جدید به دنبال رواج دوباره شیوه‌های کلاسیک تحلیل تعادل با فرض تسویه مستمر بازار^۴ در چهارچوب بازارهای رقابتی هستند. فرض تسویه بازار بر قیمت‌های کاملاً انعطاف‌پذیر دلالت دارد. این فرض، به وجود این عنصر کلاسیک اشاره دارد که اقتصاد باید به مثابه یک تعادل اقتصادی، الگوسازی شود (اسنودان^۵ و وین^۶، ۲۰۰۵: ۲۲۰-۲۱۹). در مکتب کلاسیک جدید سعی می‌شود تمامی اقتصاد کلان بر مبنای تسویه بازار و بهینه‌یابی کارگزاران اقتصادی^۷ بنا شود. مکتب کلاسیک جدید به عنوان

-
1. Keynesian Activism
 2. Rational Expectation Hypothesis
 3. John Muth
 4. continuous market clearing
 5. Snowdon, Brian
 6. Vane, Howard R.
 7. Optimization by economic agents

رویکرد انتظارات عقلایی - تعادل نیز در اقتصاد کلان معروف است. (فیشر، ۲۰۰۸: ۱۷)

۲-۵. نمایندگان مکتب: رابرت لوکاس^۱، پایه‌گذار^۲ و شخصیت اصلی در توسعه رویکرد کلاسیک جدید در اقتصاد کلان معروف شده است. در ۱۹۹۵، لوکاس به‌خاطر گسترش و کاربرد فرضیه انتظارات عقلایی و دگرگون کردن تحلیل اقتصاد کلان و تعمیق شناخت سیاست اقتصادی، به دریافت جایزه نوبل نایل شد.

مقاله مشترک لوکاس با راپینگ^۳ در سال ۱۹۶۹، اولین مقاله‌ای است که به دلیل تأکید بر ماهیت داوطلبانه تعادلی بیکاری و به‌کارگیری فرضیه جانشینی بین‌دوره‌ای نیروی کار، روح کلاسیک جدید دارد.^۴ مقالاتی که لوکاس در فاصله سال‌های ۷۸-۱۹۷۲ نوشت، پایه تحلیلی برای رویکرد تعادل انتظارات عقلایی برای تحقیق در نوسانات اقتصادی کلان ایجاد کرد. آغاز اقتصاد کلاسیک جدید را می‌توان انتشار مقاله لوکاس در ۱۹۷۳ با عنوان «برخی شواهد بین‌المللی در زمینه بده - بستان محصول - تورم» دانست. این مقاله یک الگوی تسویه بازار است که منحنی فیلیس به‌عنوان نتیجه اطلاعات ناقص درباره سطح قیمت‌ها از این الگو پدیدار می‌شود. (فیشر، ۲۰۰۸: ۱۷)

سایر نمایندگان مکتب کلاسیک جدید طی دهه ۱۹۷۰ در امریکا عبارت‌اند از: توماس سارجنت^۵، رابرت بارو^۶، ادوارد پرسکات^۷، نیل والاس^۸ و نانسی استوکی^۹. در بریتانیا، بریتانیا، از مکتب کلاسیک جدید به‌طور عمده پاتریک مینفورد^{۱۰} حمایت کرد. با معرفی انتظارات عقلایی، مدل‌های کینزی در ارائه نتایج سیاستی ناتوان به‌نظر رسیدند.

1. Robert Lucas
2. originator
3. Rapping
4. "Real wages, Employment and Inflation", 1969, *JPE*.
5. Thomas Sargent
6. Robrt Barro
7. Edward Prescott
8. Neil Wallace
9. Nancy Stocky
10. Patrick Minford

تجویزهای سیاستی مکتب کلاسیک جدید طی دهه ۱۹۷۰ پولی گرا بود. رویکرد روش‌شناسانه لوکاس به شدت تحت تأثیر سنت تعادل عمومی والراس، هیکس، ارو و دبرو است. نمایندگان معروف نظریه چرخه واقعی کسب و کار عبارت‌اند از: ادوارد پرسکات^۱، فین کیدلند^۲، چارلز پلاسر^۳، جان لانگ^۴، آلن استاکمن^۵، رابرت کینگ^۶، سرجیو ریلو^۷ و رابرت بارو^۸. (اسنودان و وین، ۲۰۰۵: ۲۹۵)

۵-۳. مباحث مکتب

۵-۳-۱. فرضیه انتظارات عقلایی: یکی از اصول مرکزی اقتصاد کلان کلاسیک جدید، فرضیه انتظارات عقلایی است. جان میوث در مقاله اثرگذار خود (۱۹۶۱) نوشت: از آنجا که انتظارات پیشگویی‌های مربوط به رویدادهای آینده هستند، شبیه پیشگویی‌های «نظریه اقتصادی مربوط» هستند.

انتظارات ذهنی، در رفتار کارگزاران اقتصادی اثر می‌گذارد. در همه فعالیت‌های اقتصادی، بعد انتظاراتی وجود دارد. انتظارات مربوط به ارزش آتی متغیرهای اقتصادی، بر تصمیمات عرضه و تقاضا اثر می‌گذارد؛ و از آنجا که تقریباً تمامی تصمیمات اقتصادی به اتخاذ عمل در زمان حال برای پاداش‌های نامطمئن آینده مربوط است، انتظارات آینده در تصمیم‌گیری کنونی اهمیت دارند. انتظارات تورمی بر رفتار اثر می‌گذارند. طی دهه ۱۹۷۰، فرضیه انتظارات عقلایی، جایگزین فرضیه انتظارات تطبیقی شد. کینز در کتاب *نظریه عمومی بر اهمیت انتظارات برای شناخت*

-
1. Edward Prescott
 2. Finn Kidland
 3. Charles Plosser
 4. John Long
 5. Alan Stockman
 6. Robert King
 7. Sergio Rebelo
 8. Robert Barro

بی‌ثباتی اقتصاد کلان تأکید کرد؛ ولی در نظریه کینز، انتظارات، برون‌زا بودند و با «روحیات حیوانی» به جلو رانده می‌شدند.

برای شکل‌گیری انتظارات درباره ارزش آینده یک متغیر، کارگزار عقلایی، بهترین استفاده را از تمامی اطلاعات موجود درباره عواملی که معتقد است آن متغیر را تعیین خواهد کرد، به عمل خواهد آورد. به عبارت دیگر، فرض شده است که انتظارات به‌طور عقلایی در راستای رفتار حداکثرکننده مطلوبیت در بخشی از کارگزاران شکل می‌گیرد؛ برای مثال، اگر کارگزاران معتقد باشند که نرخ انبساط پولی تعیین‌کننده نرخ تورم است، بهترین استفاده را از اطلاعات موجود در مورد نرخ‌های رشد پولی برای شکل‌دادن به انتظارات‌شان در مورد نرخ‌های آتی تورم به عمل می‌آورند.

اما با انتظارات عقلایی، انتظارات کارگزاران از متغیرهای اقتصادی، به‌طور متوسط درست خواهد بود، یعنی با ارزش درست آنها مساوی خواهد بود. اگر انتظارات به‌طور سیستماتیک غلط باشند، افراد از اشتباهات خود درس می‌گیرند و انتظاراتشان را تغییر می‌دهند، و بدین طریق خطاهای سیستماتیک را حذف می‌کنند. این همان روایت قوی فرضیه انتظارات عقلایی است: فرضیه انتظارات عقلایی در مقابل فرضیه انتظارات تطبیقی قرار دارد که در ابتدا پولی‌گرایان در توضیح منحنی فیلپس که انتظارات بدان افزوده شد، به کار بردند. در فرضیه انتظارات تطبیقی، عوامل اقتصادی انتظارات خود از ارزش‌های آینده یک متغیر (مانند تورم) را تنها بر ارزش‌های گذشته متغیر مربوط بنا می‌گذارند. در حالی که رویکرد انتظارات عقلایی، بر استفاده از همه اطلاعات در دسترس عموم مردم مبتنی است.

۳-۲. تسویه مستمر بازار: از نظر کلاسیک‌های جدید، همه بازارها در اقتصاد، به‌طور مستمر تسویه می‌شوند. در نتیجه، اقتصاد همواره در وضعیت تعادل مستمر (کوتاه

و درازمدت) است. از این رو مدل‌های کلاسیک جدید غالباً مدل‌های «تعادلی» نامیده شده‌اند.

در الگوی تسویه بازار، کارگزاران اقتصادی (کارگران، مصرف‌کنندگان و بنگاه‌ها)، گیرنده قیمت^۱ هستند و بنگاه‌ها در شرایط رقابت کامل فعالیت می‌کنند. موقعیت منحنی‌های عرضه و تقاضا، قیمت‌های تسویه‌کننده بازار و محصول تعادلی، تحت تأثیر انتظارات کارگزاران اقتصادی است؛ و از آنجا که حتی انتظارات شکل گرفته به‌طور عقلانی به دلیل اطلاعات ناقص، ممکن است درست نباشد، تا زمانی که کارگزاران، اطلاعات درست‌تر کسب کنند، تعادل تسویه‌کننده بازار، متفاوت از تعادل اطلاعات کامل است. با وجود این، از آنجا که کارگزاران در حال انجام بهترین هستند که می‌توانند با اطلاعاتی که به دست آورده‌اند، انجام دهند، آنها در وضعیت تعادل در نظر گرفته شده‌اند. فرض تسویه مستمر بازار، بحث‌برانگیزترین فرض زیربنایی تحلیل کلاسیک‌های جدید است؛ زیرا دلالت دارد بر اینکه قیمت‌ها، آزادانه و بلافاصله تعدیل می‌شوند تا بازارها تسویه شوند. این فرض در نقطه مقابل مدل‌های کینزی و مدل‌های پول‌گرایی است.^۱ در رویکرد تعادل کلاسیک جدید، بیکاری تماماً پدیده‌ای داوطلبانه تلقی می‌شود.

۳-۳-۵. فرضیه عرضه کل: دو رویکرد اصلی در مورد عرضه کل در مکتب کلاسیک

۱. price-takers

۲. مدل‌های کینزی متضمن این فرض هستند که بازارها ممکن است به‌خاطر تعدیل کند قیمت‌ها، نتوانند تسویه شوند. در مقابل، مدل‌های پولی‌گرای ارتدوکس، متضمن این فرض‌اند که قیمت‌ها نسبتاً سریع تعدیل می‌شوند (نه بلافاصله) تا بازارها تسویه شوند. کینزی‌های جدید در این باره دلایلی مطرح کرده‌اند که چرا بعد از وقوع اختلال، قیمت‌ها و دستمزدها، به‌کندی تعدیل می‌شوند؛ به‌ویژه در مورد بازار کار با تسویه مستمر، موافق نیستند؛ همچنین، مخالف کلاسیک‌های جدید هستند که معتقدند هر کس خواهان کار کردن است، می‌تواند شغلی در دستمزد تعادلی تسویه‌کننده بازار بیابد.

جدید وجود دارد که زیربنای آنها، دو فرض اقتصاد خردی است: ۱. تصمیمات عقلانی اتخاذشده کارگران و بنگاه‌ها، منعکس‌کننده رفتار بهینه‌یابی آنها است؛ ۲. عرضه کار توسط کارگران و عرضه محصول توسط بنگاه‌ها، به قیمت‌های نسبی بستگی دارد.

نخستین رویکرد کلاسیک جدید در عرضه کل، بر عرضه کار متمرکز می‌شود. در هر دوره، کارگران باید تصمیم بگیرند زمان در اختیار خود را چگونه به کار و فراغت تخصیص دهند. فرض شده است که کارگران، از دستمزد واقعی متوسط مورد انتظار و نرمال تصوراتی دارند. اگر دستمزد واقعی کنونی بالای دستمزد واقعی نرمال باشد، کارگران در دوره کنونی انگیزه‌ای برای کار کردن بیشتر خواهند داشت (یعنی زمان فراغت کمتری دارند) تا فراغت بیشتری (کار کردن کمتری) در آینده داشته باشند، آینده‌ای که انتظار می‌رود دستمزد واقعی پایین‌تر باشد؛ برعکس، اگر دستمزد واقعی کنونی پایین‌تر از نرمال باشد، کارگران برای داشتن فراغت بیشتر در دوره کنونی انگیزه دارند (یعنی کمتر کار می‌کنند) تا در آینده بیشتر کار کنند (داشتن فراغت کمتر)، آینده‌ای که انتظار می‌رود دستمزد واقعی بالاتر باشد. بنابراین فرض شده است که عرضه کار در برابر تغییرات موقتی در دستمزد واقعی، واکنش نشان می‌دهد. این واکنش رفتاری در جایگزینی فراغت کنونی برای فراغت آینده و برعکس، جانشینی بین‌زمانی^۱ نامیده شده است. در مدل جانشینی بین‌زمانی، تغییرات در اشتغال با توجه به انتخاب‌های داوطلبانه کارگرانی توضیح داده شده است که عرضه کارشان را در واکنش به تغییرات موقتی در دستمزد واقعی، تغییر می‌دهند.

دومین رویکرد کلاسیک جدید در مورد عرضه کل، را لوکاس مطرح کرده است. روح بحث لوکاس را می‌توان با تمرکز بر بازار کالاها و تصمیمات عرضه

1. Intertemporal substitution

بنگاه‌ها ارائه کرد. یک عنصر مهم لوکاس، به ساختار مجموعه اطلاعات در اختیار تولیدکنندگان مربوط است. فرض شده است که درحالی که یک بنگاه، قیمت کنونی کالای خود را می‌داند، سطح عمومی قیمت برای سایر بازارها، با تأخیر زمانی شناخته می‌شود. وقتی بنگاهی افزایش در قیمت کنونی بازار محصولش را تجربه می‌کند، باید تصمیم بگیرد که آیا تغییر در قیمت، منعکس کننده:

- انتقال واقعی در تقاضای محصولش است که در حال آن بنگاه باید با افزایش دادن محصول، به افزایش قیمت محصولش در برابر قیمت سایر کالاها، به طور عقلایی واکنش نشان دهد؛

- افزایش اسمی در تقاضای تمامی بازارها است، که باعث افزایش سطح عمومی قیمت‌ها می‌شود و مستلزم واکنش عرضه نیست.

در واقع بنگاه‌ها با مسئله استخراج علامت^۱ مواجه هستند به این معنی که باید میان تغییرات قیمت مطلق و نسبی تمایز قائل شوند. در واقع، هر قدر تغییرپذیری سطح عمومی قیمت بیشتر باشد، برای تولیدکننده مشکل‌تر خواهد بود علامت صحیحی استخراج کند و واکنش عرضه در مقابل هر تغییر معین در قیمت‌ها، احتمالاً کوچک‌تر خواهد بود. تحلیل رفتار کارگزاران بر حسب عرضه کار و کالا، به تابع عرضه تغییر غیرمنتظره لوکاس^۲ منجر شد. (اسنودان و وین، ۲۰۰۵: ۲۳۵-۲۲۳)

۳-۴. نظریه چرخه واقعی کسب و کار: نظر مکتب کلاسیک جدید در مورد چرخه کسب و کار طی دوره ۸۲-۱۹۷۲، مدل غافلگیری پولی^۳ بود که ابتدا لوکاس (۱۹۷۲ و ۱۹۷۳) آن را مطرح کرد. در اوایل دهه ۱۹۸۰، مکتب کلاسیک جدید برای تبیین بی‌ثباتی کلان، بر شوک‌های پولی متمرکز شده بود.^(۳) بعد از انتشار مقالات

1. Signal extraction.

2. Lucas Surprise Supply Function

3. Monetary Surprise

لانگ و پلاسر (۱۹۸۳)، به نظریه چرخه واقعی (تعادلی) کسب و کار^۱ معروف شد. در نظریه چرخه واقعی کسب و کار، مکانیزم محرک^۲ مدل‌های قبلی (یعنی شوک-های پولی پیش‌بینی نشده) با شوک‌های طرف عرضه (به شکل تغییرات تصادفی در فناوری) جایگزین شد. (استودان و وین، ۲۰۰۵: ۲۹۵؛ و فیشر، ۲۰۰۸: ۲۰). رویکرد تعادلی در مدل‌سازی چرخه کسب و کار توسط لوکاس، نقطه عطف مهم در تحلیل چرخه کسب و کار کینزی بود؛ که در آن، نوسات تولید ناخالص داخلی، پدیده‌های عدم تعادل به حساب می‌آید. از نظر لوکاس، ویژگی تکرار شونده^۳ چرخه‌های کسب و کار باعث می‌شود کارگزاران در برابر تغییرات چرخه‌ای واکنش نشان دهند. نظریه چرخه کسب و کار تعادلی پولی لوکاس شامل فرضیه انتظارات عقلایی، فرضیه نرخ طبیعی و تعادل عمومی والراسی است. با تسویه مستمر بازار، به دلیل انعطاف‌پذیری کامل قیمت و دستمزد، نوسانات در چرخه کسب و کار، به عنوان تعادل‌های رقابتی توضیح داده شده است. نوآوری اصلی لوکاس، بسط مدل کلاسیک با کارگزاران دارای اطلاعات ناقص بود. در نتیجه، نظریه چرخه کسب و کار تعادلی لوکاس عموماً به عنوان نظریه برداشت‌های نادرست^۴ شناخته شده است. در مدل لوکاس که یک مدل پولی گرا است، افزایش عرضه پول سبب افزایش سطح عمومی قیمت می‌شود و بنابراین شاهد عدم خنثایی پول هستیم.

الگوی کیدلند و پرسکات (۱۹۸۲) که آغاز روایت دوم چرخه کسب و کار در اقتصاد کلان کلاسیک جدید به حساب می‌آید، یک توضیح طرف عرضه محض از چرخه کسب و کار است. پژوهش کیدلند و پرسکات، چالشی جدی در توضیحات قبلی جریان اصلی اقتصاد از چرخه کسب و کار ایجاد کرد که بر شوک‌های

1. Real (Equilibrium) Business Cycle Theory
2. Impulse mechanism
3. recurrent
4. Misperception theory

تقاضای کل، به ویژه شوک‌های پولی، متمرکز شده بود. علاوه بر آن، نظریه پردازان چرخه واقعی کسب و کار اظهار داشتند که هر مرحله‌ای از چرخه کسب و کار (اوج رونق، حرکت به سمت رکود، حسیض رکود و حرکت به سمت رونق)، یک تعادل است. در حالی که در سنتز نئوکلاسیک گفته می‌شد که اشتغال کامل، نشان‌دهنده تعادل است و رکود، دوره‌های عدم تعادل و کاهش‌دهنده رفاه است که بر نارسایی بازار و نیاز به سیاست رد می‌کنند. (اسنودان و وین، ۲۰۰۵: ۲۹۵).

تثیت دلالت دارد. نظریه پردازان چرخه واقعی کسب و کار این دیدگاه نارسایی بازار را نظریه چرخه واقعی کسب و کار بر این فرض بنا شده است که نرخ پیشرفت فناوری، نوسانات تصادفی بزرگی دارد. شوک‌هایی که در نتیجه عرضه به تابع تولید وارد می‌شود، نوساناتی را در محصول کل و اشتغال ایجاد می‌کند؛ زیرا کارگزاران عقلانی از طریق تغییر در عرضه کار و تصمیمات مصرفی، در برابر ساختار تغییر یافته قیمت‌های نسبی واکنش نشان می‌دهند.

علاوه بر تأثیرات فوق، انتقال از نظریه‌های پولی به نظریه واقعی چرخه کسب و کار، با دو موضوع دیگر تقویت شد.

۱. شوک‌های عرضه که به افزایش قیمت نفت طی دهه ۱۹۷۰ مربوط بود، توجه اقتصاددانان را بیشتر به اهمیت بخش عرضه در توضیح بی‌ثباتی اقتصاد معطوف کرد. این وقایع با شکست مدل‌های کینزی تقاضاگرا در تبیین افزایش بیکاری که توأم با تورم شتابان بود، همراه شد و لذا اقتصاددانان را متوجه تحقیقاتی برای پایه‌ریزی نظریه‌های اقتصاد کلان کرد که بخش عرضه دارای مبانی خرد است.

۲. مطالعه نلسون و پلاسر (۱۹۸۲) بر این نکته تأکید داشت که در تبیین مسیر محصول کل طی زمان، شوک‌های بخش واقعی ممکن است بسیار مهم‌تر از شوک‌های

پولی باشند. نلسون و پلاسر شواهدی ارائه کردند که محصول از مسیری پیروی می‌کند که می‌توان آن را «گام تصادفی»^۱ نامید.

طی دهه ۱۹۷۰، دیدگاه مرسوم این بود که اقتصاد در طول مسیری گسترش می‌یابد که بیانگر نرخ رشد روندی است که با الگوی نئوکلاسیک سولو توصیف می‌شود. در این رویکرد فرض می‌شود که روند بلندمدت تولید ناخالص ملی هموار است و نوسانات کوتاه‌مدت در اطراف روند، عمدتاً با شوک‌های تقاضا ایجاد می‌شود. این دیدگاه را اقتصاددانان تا اوایل دهه ۱۹۸۰ پذیرفته بودند. در مدل‌های شوک تقاضا، انحراف محصول از روند را موقتی تفسیر می‌کردند. نلسون و پلاسر در مقاله ۱۹۸۲ خود، این دیدگاه مرسوم را به‌چالش کشیدند. مطالعه نلسون و پلاسر نشان داد که با مدل‌های اقتصاد کلانی که بر اختلالات پولی به‌عنوان منشأ نوسانات موقتی متمرکز شده‌اند، نمی‌توان بخش عمده‌ای از تغییرات محصول و تغییرات تصادفی را که ناشی از عوامل بخش واقعی است (و عنصر اصلی در مدل‌های نوسانات اقتصاد کلان می‌باشد)، توضیح داد. اگر عوامل بخش واقعی علت اصلی نوسانات اقتصاد کلان باشند، آنگاه چرخه‌های کسب و کار را نباید رویدادهای موقتی در نظر گرفت و رکود ممکن است اثراتی دائمی بر تولید ناخالص داخلی داشته باشد. یافته‌های نلسون و پلاسر حاکی از آن بود که اگر شوک‌های وارده به رشد بهره‌وری که ناشی از تغییر فناوری است، تصادفی و تکراری باشند، آنگاه مسیر محصول از یک گام تصادفی تبعیت می‌کند که ویژگی‌های آن مشابه یک چرخه کسب و کار است. (اسنودان و وین، ۲۰۰۵: ۲۹۹ و فیشر، ۲۰۰۸: ۲۰)

۵-۳-۵. ویژگی‌های مدل‌های کلاسیک جدید

۱. بر نظریه‌پردازی اقتصاد کلان با مبانی اقتصاد خردی انتخاب نئوکلاسیک، در

- چهارچوب تعادل عمومی والرایی تأکید می‌شود. کلاسیک‌های جدید، والرایی هستند.
۲. این فرض کلیدی نئوکلاسیک پذیرفته شده است که همه کارگزاران اقتصادی، عقلانی هستند، یعنی کارگزاران بهینه‌ساز هستند. بنگاه‌ها، سود و نیروی کار و خانوارها، مطلوبیت را حداکثر می‌سازند؛
۳. کارگزاران دچار توهم پولی نیستند زیرا کارگزاران، عامل هستند و از اطلاعات مربوط استفاده می‌کنند. بنابراین فقط مقادیر واقعی (قیمت‌های نسبی) در تصمیمات بهینه‌سازی اهمیت دارند؛
۴. دستمزد پیوسته و کامل، و انعطاف‌پذیری قیمت، تضمین می‌کند که بازارها به‌طور مستمر تسویه می‌شوند، لذا عدم تعادل منتفی می‌شود؛
۵. نظریه چرخه واقعی تعادلی کسب و کار، در چهارچوب کارگزار نماینده^۱ به کار می‌رود و هدف کارگزار (خانوار یا بنگاه)، حداکثرسازی مطلوبیت یا سود، مشروط به محدودیت‌های منابع است؛
۶. کارگزاران، انتظارات خود را به‌طور عقلایی شکل می‌دهند و عدم تقارن اطلاعاتی وجود ندارد، و درحالی‌که قیمت‌های مورد انتظار مساوی قیمت‌های تحقق‌یافته است، کارگزاران ممکن است (در این تصمیم‌گیری که آیا شوک خاص بهره‌وری، موقتی است یا دائمی؟) با مشکل استخراج علائم مواجه باشند؛
۷. انعطاف‌پذیری قیمت، تسویه پیوسته بازار را تضمین می‌کند، به‌گونه‌ای که تعادل همیشه برقرار است، و هزینه‌های معاملاتی وجود ندارد؛
۸. نوسانات در محصول کل و اشتغال، ناشی از تغییرات تصادفی بزرگ در فناوری تولید است، و شوک‌های برون‌زای وارده به فناوری به‌عنوان مکانیزم محرک^۲ در این مدل‌ها عمل می‌کنند؛^(۲)

1. representative agent

2. Impulse mechanism

۹. انواع مکانیزم‌های انتشار^۱، تأثیر شوک اولیه را به جلو می‌برد، و این مکانیزم شامل اثراتی مانند تأخیر در فرایند سرمایه‌گذاری (زمان ساخت)، و جانشینی بین‌زمانی کار است؛

۱۰. نوسان اشتغال، نشان‌دهنده تغییرات ارادی در تعداد ساعت‌هایی است که مردم برای کار کردن انتخاب می‌کنند. فرض می‌شود کار و فراغت در طول زمان، کاملاً قابل جانشینی باشند؛^(۳)

۱۱. سیاست پولی، اثری بر متغیرهای واقعی ندارد، یعنی پول در کوتاه‌مدت و درازمدت، خنثا است؛

۱۲. در تحلیل روندها و نوسانات اقتصادی، تمایز میان کوتاه‌مدت و بلندمدت در نظر گرفته نمی‌شود. (اسودان و وین، ۲۰۰۵: ۳۰۸؛ وهور، ۱۹۹۸: ۳۳۳-۳۳۸)

در مدل رشد نئوکلاسیک سولو فرض می‌شود که تداوم رشد محصول سرانه کارگر در دوره‌های طولانی، به پیشرفت فناوری بستگی دارد. نظریه پردازان چرخه واقعی کسب و کار، این دیدگاه را رد و بر ماهیت نامنظم تغییرات فناوری تأکید می‌کنند و آن را عامل اصلی در تغییرات محصول کل می‌دانند. شوک بهره‌وری با افزایش تقاضای کار، اشتغال و تولید را افزایش می‌دهد. اینکه اشتغال چقدر افزایش می‌یابد، به کشش عرضه کار نسبت به دستمزد واقعی کنونی بستگی دارد. برای اینکه بتوان با نظریه‌های چرخه واقعی کسب و کار تغییرات اساسی در اشتغال را که طی نوسانات کلان مشاهده شده است، توضیح داد، باید جانشینی بین‌زمانی کار^۲ وجود داشته باشد. از آنجا که در این مدل‌ها فرض می‌شود که قیمت‌ها و دستمزدها کاملاً انعطاف پذیرند، بازار کار همواره در تعادل خواهد بود. در چنین شرایطی، کارگران، بیکار یا شاغل بودن را طبق ترجیحات و فرصت‌های موجود خود، انتخاب می‌کنند.

1. propagation mechanism

2. intertemporal labour substitution hypothesis

جانشینی بین‌زمانی کار، به صورت مکانیسم انتشار قوی عمل می‌کند. طبق این فرضیه که ابتدا لوکاس و رینگ^۱ (۱۹۶۹) آن را مطرح کردند، خانوارها عرضه کار خود را طی زمان تغییر می‌دهند. شوک‌های فناوری دائمی موجب افزایش دستمزد واقعی در آینده می‌شود.^(۴)

۵-۴. پیامدهای رویکرد کلاسیک جدید در سیاست اقتصادی

۵-۴-۱. قضیه مؤثر نبودن سیاست: این قضیه ابتدا در دو مقاله تأثیرگذار سارجنت و والاس مطرح شد. آن دو نشان دادند که تغییرات پیش‌بینی‌شده در سیاست پولی، «حتی در کوتاه مدت»، بر سطح محصول و اشتغال، تأثیری نخواهد داشت؛ که این به معنای ابرختثایی^۲ پول است.

اگر مقامات پولی اعلام کنند که قصد دارند عرضه پول را افزایش دهند، کارگزاران اقتصادی عقلانی، این اطلاعات را در شکل دادن به انتظارات خود در نظر می‌گیرند و اثرات افزایش در عرضه پول بر سطح عمومی قیمت را به طور کامل پیش‌بینی می‌کنند و محصول و اشتغال در سطوح طبیعی آنها بدون تغییر باقی می‌ماند. حال اگر مقامات پولی با افزایش عرضه پول بدون اعلام قصدشان، کارگزاران اقتصادی را متعجب سازند، در این وضعیت کارگران و بنگاه‌ها به اشتباه آن را افزایش واقعی (درمقابل اسمی) تقاضای کالاها و خدمات خود در نظر می‌گیرند و با افزایش دادن عرضه محصول و کار، واکنش نشان می‌دهند. به طور خلاصه، در مکتب کلاسیک جدید: اولاً افزایش پیش‌بینی‌شده در عرضه پول، سطح قیمت را افزایش می‌دهد و هیچ اثری بر اشتغال و محصول واقعی ندارد؛ ثانیاً تنها افزایش غیرمنتظره پولی که پیش‌بینی نشده باشد، ممکن است در کوتاه‌مدت بر متغیرهای واقعی اثر

1. Rapping

2. Super-neutrality

بگذارد. قضیه مؤثر نبودن سیاست، پیامدهای مهمی برای اجرای سیاست تثبیت اقتصاد کلان دارد. اگر مقامات پولی، پول را طبق قاعده شناخته شده‌ای عرضه کنند (مثلاً ۶ درصد رشد عرضه پول)، در آن صورت قادر نخواهند بود با سیاست پولی سیستماتیک، بر محصول و اشتغال، حتی در کوتاه مدت اثر بگذارند، زیرا اثرات آن را کارگزاران می‌توانند پیش‌بینی کنند. در نتیجه، جزء سیستماتیک (یعنی ۶ درصد) قاعده پولی، هیچ اثری بر متغیرهای واقعی نخواهد داشت. اگر عرضه پول، در عمل، در نرخ ۸ درصد در سال رشد کند، جزء (پیش‌بینی نشده) غیرسیستماتیک عرضه پول (یعنی ۲ درصد در سال) سبب خواهد شد به علت خطا در انتظارات تورمی، محصول و اشتغال، موقتاً به بالای سطوح تعادل درازمدت خود افزایش یابد. بنابراین تنها تغییر غیرمنتظره در سیاست پولی که پیش‌بینی نشده باشد، بر محصول مؤثر است.

به طور خلاصه، از نظر مکتب کلاسیک جدید، از آنجا که کارگزاران اقتصادی عقلانی هر قاعده پولی شناخته شده را در شکل دادن به انتظارات خود، در نظر می‌گیرند، مقامات پولی نمی‌توانند با دنبال کردن سیاست پولی سیستماتیک، بر محصول و اشتغال، حتی در کوتاه مدت، اثر بگذارند. به علاوه، هر تلاشی برای اثر گذاشتن بر محصول و اشتغال به طور تصادفی یا سیاست پولی غیرسیستماتیک، فقط محصول و اشتغال را در اطراف سطوح طبیعی آنها، افزایش خواهد داد.

۴-۵. هزینه‌های واقعی کاهش تورم: اقتصاددانان کلاسیک جدید با این دیدگاه پولی‌گرایان هم عقیده‌اند که تورم اساساً پدیده‌ای پولی است که با رشد پولی بیش از اندازه، زیاد می‌شود؛ اما معتقدند که کاهش دادن تورم، هزینه‌هایی در بخش واقعی در پی دارد. با کاهش دادن تورم، میزانی از محصول در اقتصاد از دست می‌رود، که به «نسبت فدا کردن»^۲ معروف است. در الگوهای کینزی، به دلیل واکنش

1. disinflation

2. Sacrifice ratio

کند قیمت‌ها و دستمزدها در برابر کاهش تقاضای کل، نسبت فداکردن بزرگ است، حتی اگر کارگزاران، انتظارات عقلایی داشته باشند. با توجه به تعدیل تدریجی قیمت، شوک ضد تورمی^۱ به رکود منجر می‌شود و نرخ طبیعی بیکاری بالا می‌رود. اما از نظر کلاسیک‌های جدید، مؤثر نبودن سیاست پولی پیش‌بینی شده، مشروط بر آن است که سیاست پولی، معتبر باشد. آنها اعتقاد دارند که انقباض پولی اعلام شده سبب می‌شود که کارگزاران عقلانی بلافاصله انتظارات تورمی خود را کاهش دهند. مقامات پولی می‌توانند نرخ تورم را بدون هزینه‌های مربوط به محصول و اشتغال، کاهش دهند، یعنی «نسبت فداکردن» صفر است. با توجه به فقدان هزینه‌های محصول و اشتغال، کلاسیک‌های جدید می‌گویند که مقامات پولی می‌توانند جهت کاهش تورم به نرخ هدف، کاهش شدیدی در نرخ انبساط پولی ایجاد کنند.

۳-۴-۵. ناسازگاری زمانی پولی، معتبر بودن و قواعد پولی : قضیه مؤثر نبودن

سیاست، قدرت سیاست پولی پیش‌بینی شده برای اثرگذاری بر متغیرهای واقعی را زیر سؤال می‌برد و در برابر سیاست‌های پولی براساس صلاح‌دید^۲ است. کیدلند و پرسکات، دلیل دیگری در برابر سیاست‌های پولی براساس صلاح‌دید ارائه کردند. در این مدل کلاسیک جدید، سیاست‌گذاران در بازی پویای استراتژیک با عوامل بخش خصوصی پیش‌نگر درگیر هستند. در این وضعیت، سیاست پولی براساس صلاح‌دید، به «تورش تورمی»^۳ منجر می‌شود. در مدل پرسکات و کیدلند، سیاست‌های براساس صلاح‌دید، در دستیابی به تعادل بهینه، ناتوان هستند.

این بحث پیامدهای مهمی برای اجرای سیاست پولی و نیز برای ساختار نهادی دارد. معتبر بودن مقامات پولی ممکن است تورم پایین ایجاد کند. از نظر کیدلند و

1. deflationary
2. Discretionary policy
3. inflation bias

پرسکات، وقتی عوامل اقتصادی، پیش‌نگر هستند، میان بازیگران باهوش یعنی دولت (یا مقامات پولی) و بخش خصوصی، سیاست بازی پویا وجود دارد. اگر سیاست اعلام‌شده باور شود، در آن صورت چسبیدن به سیاست اعلام‌شده ممکن است بهینه باقی نماند؛ چرا که در وضعیت جدید، دولت درمی‌یابد که برای عمل نکردن یا حقه‌زدن در مورد سیاست بهینه اعلام‌شده مستمسک قبلی دارد. تفاوت میان بهینگی پیش‌نگر^۱ و پس‌نگر^۲ به «ناسازگاری زمانی» معروف است: سیاستی که در یک زمان بهینه است، اگر بهینه‌یابی مجدد در زمان دیگر بر سیاست بهینه متفاوتی دلالت کند، ناسازگاری زمانی است. کیدلند و پرسکات توضیح دادند که چگونه سیاست‌های از نظر زمانی ناسازگار، اعتبار سیاست‌های اعلام‌شده را کاملاً تضعیف خواهند کرد. ناسازگاری زمانی برنامه‌های بهینه در شرایط اقتصاد کلان را می‌توان با بررسی بازی استراتژیک میان مقامات پولی و کارگزاران اقتصادی خصوصی توضیح داد.

در بازی پویا، هر بازیگر در پی حداکثرسازی تابع هدف خود مشروط به تلقی وی از استراتژی‌های اتخاذشده سایر بازیگران است. بازی بین دولت (مقامات پولی) و کارگزاران خصوصی، مثالی از بازی «استاکلیبرگ»^۳ غیرهمکاری است. در بازی استاکلیبرگ، بازیگر مسلط به‌عنوان پیشرو عمل می‌کند و بقیه شرکت‌کنندگان در برابر استراتژی پیشرو، واکنش نشان می‌دهند. در بازی سیاست پولی مورد بحث کیدلند و پرسکات، دولت، بازیگر مسلط است. وقتی دولت در مورد سیاست بهینه خود، تصمیم می‌گیرد، واکنش محتمل پیروان (کارگزاران خصوصی) در یک بازی استاکلیبرگ را در نظر خواهد گرفت، مگر اینکه تعهد قبلی از پیشرو بر حسب سیاست اعلام‌شده وجود داشته باشد. سیاست بهینه به‌طور پویا ناسازگار است؛ زیرا دولت

1. ex ante

2. ex post

3. Stackelberg

می‌تواند بازده^۱ خود را با حقه بهبود بخشد. از آنجا که بازیگر بخش خصوصی این امر را درک می‌کند، تعادل سازگار از نظر زمانی، تعادل نش^۲ خواهد بود. در چنین وضعیتی، هر بازیگر به درستی درک می‌کند که در حال انجام بهتری است که می‌تواند با توجه به اقدامات سایر بازیگران انجام دهد.

اگر مقامات پولی بتوانند بر اساس صلاحدید^۳ عمل کنند، انگیزه کلک‌زدن دارند. از آنجا که سایر بازیگران در بازی تورمی، تابع هدف مقامات را می‌دانند، انتظارات تورمی خود را در واکنش به اعلام‌هایی که فاقد اعتبار است، تعدیل نخواهند کرد و در غیاب قواعد الزامی، اقتصاد قادر نخواهد بود به بهینه برسد. تعادل نش غیرهمکاری نشان می‌دهد که سیاست پولی بر اساس صلاحدید، نتیجه زیربینه ایجاد می‌کند و تورش تورمی دارد. از آنجا که کارگزاران عقلانی می‌توانند استراتژی مقامات پولی را که بر اساس صلاحدید عمل می‌کنند پیش‌بینی کنند، تورم را پیش‌بینی خواهند کرد. بنابراین، برای جلوگیری از انقباض محصول، سیاست‌گذاران باید تورم را مساوی با آنچه بخش خصوصی انتظار دارد، تنظیم کنند. سیاست‌های بر اساس صلاحدید که در آنها بر انتخاب بهترین سیاست با توجه به وضعیت موجود، تأکید می‌کند، به نتیجه سازگار ولی زیربینه منجر می‌شود. تنها راه دستیابی به وضعیت بهینه این است که مقامات پولی به آن قاعده پولی متعهد باشند که با ثبات قیمت سازگار است. در واقع وجود تعهد قبلی است که رژیم پولی مبتنی بر قواعد را از رژیم مبتنی بر صلاحدید متمایز می‌سازد.^(۵)

۴-۴-۵. استقلال بانک مرکزی: بحث استقلال بانک مرکزی، از دیدگاه‌های

مکتب کلاسیک جدید، به ویژه در زمینه انتظارات تورمی، ناسازگاری زمانی، شهرت

1. payoff
2. Nash Equilibrium
3. discretionary

و معتبر بودن، تأثیر زیادی پذیرفته است. اگر بحث کیدلند- پرسکات مبنی بر اینکه سیاست‌های پولی بر اساس صلاحدید به تورش تورمی منجر می‌شود، را بپذیریم، در آن صورت لازم است نهادی ایجاد کنیم که اقدامات بر اساس صلاحدید را محدود کند. بسیاری از اقتصاددانان متقاعد شده‌اند که استقلال بانک مرکزی، محدودیت لازم را فراهم خواهد کرد.

اهمیت نهادها و قواعد برای حفظ ثبات قیمت، دلیلی قوی برای ایجاد بانک‌های مرکزی مستقل فراهم می‌کند. بانک مرکزی مستقل، از «امتیاز معتبر بودن» سود خواهد برد و سیاست‌های کاهش تورم می‌تواند در «نسبت فداکردن» پایین به نتیجه برسد. دوره‌های طولانی انتصاب رئیس بانک مرکزی، نقش تغییرات غیرمنتظره انتخاباتی را کاهش خواهد داد. دلیل تجربی برای استقلال بانک مرکزی، تجربه کشورهای صنعتی است که در آنها، میان استقلال بانک مرکزی و تورم، رابطه منفی وجود داشته است؛ یعنی استقلال بانک مرکزی، ثبات قیمت‌ها را افزایش می‌دهد و از مسئله ناسازگاری زمانی پویا اجتناب می‌کند.^(۶)

۵-۴-۵. سیاست‌های اقتصاد خردی برای افزایش عرضه کل: پیامد سیاستی دیگر رویکرد کلاسیک جدید به این مسئله مربوط است که مقامات چه سیاست‌هایی باید دنبال کنند اگر بخواهند محصول را افزایش و بیکاری را به‌طور دائم کاهش دهند (زیرا نقش سیاست پولی، کاهش بیکاری به‌طور دائم نیست بلکه پایین نگه داشتن تورم و ایجاد ثبات است). در این زمینه، کیدلند و پرسکات (۱۹۷۷) سیاست‌های اقتصاد خردی جهت کاهش اختلالات در بازار کار به‌عنوان راه‌حل «بهترین اول»^۱ برای مسأله تورش تورم را توصیه کرده‌اند. بیکاری به‌عنوان نتیجه تعادلی به حساب آمده و منعکس‌کننده تصمیمات بهینه کارگرانی است که در واکنش به جابه‌جایی در

دستمزدهای واقعی انتظاری آینده و جاری، کار و فراغت را جانشین یکدیگر می‌کنند. بازار کار پیوسته تسویه می‌شود، به گونه‌ای که هر کس می‌خواهد در دستمزد واقعی کنونی کار کند، می‌تواند کار کند؛ و آنان که به‌طور داوطلبانه بیکار هستند، در واقع کار نکردن با دستمزد واقعی کنونی را انتخاب کرده‌اند. این اعتقاد وجود دارد که با مفروض بودن تلقی آنها از قیمت‌های نسبی، تغییرات در محصول و اشتغال، تصمیمات عرضه تعادلی بنگاه‌ها و کارگران را منعکس می‌کند.

۵-۶. نقد لوکاس از ارزیابی اقتصادسنجی سیاست اقتصادی: پیامد دیگر رویکرد کلاسیک جدید برای سیاست اقتصاد کلان، به نقد لوکاس مربوط است. لوکاس (۱۹۷۶)، کاربرد مدل‌های مقیاس بزرگ در اقتصاد کلان برای ارزیابی پیامدهای سیاستی را به چالش کشید و گفت که این‌گونه شبیه‌سازی سیاست، مبتنی بر این فرض است که با تغییر سیاست، پارامترهای این مدل بدون تغییر باقی می‌ماند. مدل‌های اقتصادسنجی کلان کینزی که طی دهه‌های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ بسط یافتند، سیستم معادلاتی را شامل می‌شوند که متضمن متغیرهای درون‌زا و متغیرهای برون‌زا است. چنین مدل‌هایی، چهار نوع معادله را در بر می‌گیرند که بدان «معادلات ساختاری»^۱ می‌گویند: ۱. اتحادها و معادلاتی که بنا به تعریف، درست هستند؛ ۲. معادلاتی که نشان‌دهنده قواعد نهادی مانند جداول مالیاتی هستند؛ ۳. معادلاتی که با آنها محدودیت‌های فناوری مانند توابع تولید مشخص می‌شود؛ ۴. معادلات رفتاری مانند توابع مصرف، سرمایه‌گذاری و تقاضای پول.

پارامترها، به تصمیمات بهینه‌ای بستگی دارند که کارگزاران اقتصادی در گذشته در مورد میزان مصرف و پس‌انداز، با توجه به تابع مطلوبیت آنها، اتخاذ کرده‌اند؛ یعنی این پارامترها طی فرایند بهینه‌سازی اولیه‌ای شکل گرفتند که مستقیماً تحت

تأثیر رژیم سیاستی خاص حاکم در آن زمان بودند. از نظر لوکاس نمی‌توان از چنین معادلاتی جهت ساختن مدل‌هایی برای پیش‌بینی، استفاده کرد، زیرا پارامترهای آنها نوعاً تغییر خواهد کرد.

بنابراین، پارامترهای مدل‌های اقتصادسنجی کلان با مقیاس بزرگ، در مواجهه با تغییرات سیاستی، ثابت نمی‌مانند؛ زیرا کارگزاران اقتصادی، انتظارات و رفتار خود را با توجه به شرایط جدید، تعدیل می‌کنند.

انتظارات بر رفتار مصرف‌کنندگان، بنگاه‌ها، سرمایه‌گذاران، کارگران و سایر کارگزاران اقتصادی اثر می‌گذارد. به علاوه، انتظارات کارگزاران اقتصادی به سیاست‌های اقتصادی دولت نیز بستگی دارد. با وجود انتظارات عقلایی، در صورت تغییر سیاست‌های اقتصادی دولت‌ها، کارگزاران اقتصادی هم انتظارات خود را تعدیل می‌کنند؛ لذا این واقعیت باید در مدل‌های اقتصادسنجی کلان لحاظ شود که هر تغییری در سیاست، به‌طور سیستماتیک به تغییر ساختار مدل اقتصادسنجی کلان می‌انجامد. با تغییر سیاست دولت، روابط رفتاری ساختاری بخش خصوصی تغییر می‌کند. بنابراین، برآورد اثر تغییر سیاستی، مستلزم دانستن این مطلب است که انتظارات کارگزاران اقتصادی در واکنش به تغییر سیاست چگونه تغییر می‌کند. در نتیجه، از نظر لوکاس، با توجه به اینکه ساختار یک مدل اقتصادسنجی شامل قواعد بهینه تصمیم عوامل اقتصادی است، و اینکه قواعد تصمیم بهینه، با تغییر ساختار سری‌های مربوط به تصمیم‌گیران، به‌طور سیستماتیک تغییر می‌کند، هر تغییری در سیاست، به‌طور سیستماتیک ساختار مدل‌های اقتصادسنجی را تغییر خواهد داد. به عبارت دیگر، غیرمحمول است که پارامتر مدل‌های اقتصادسنجی مقیاس بزرگ، در مواجهه با تغییرات سیاستی، ثابت بماند. از آنجا که معادلات برآورد شده در اغلب مدل‌های موجود اقتصادسنجی کلان نوع کینزی، با سیاست‌های مختلف تغییر

نمی‌کنند، هر توصیه‌ای با توجه به شبیه‌سازی‌های سیاستی، احتمالاً گمراه‌کننده است. طبق نظر لوکاس، اشتباه است اثر یک تغییر در سیاست بر اقتصاد را با توجه به روابط برآورده از داده‌های گذشته پیش‌بینی کنیم.

کمتر پیش‌بینی کردن تورم در اواخر دهه ۱۹۶۰ و اوایل دهه ۱۹۷۰، نقد لوکاس را تأیید می‌کند. در سال ۱۹۷۸، لوکاس و سارجنت اعلام کردند که مدل‌های اقتصادسنجی کلان‌کینزی موجود از ارائه راهنمایی قابل اتکا در فرموله کردن سیاست‌های اقتصادی، ناتوان هستند. لوکاس و سارجنت (۱۹۷۸) ادعا می‌کنند که در مدل‌های تعادلی کلاسیک جدید، مشکلات مدل‌های اقتصادسنجی کلان‌کینزی وجود ندارد و می‌توانند ویژگی‌های اصلی چرخه‌های کسب و کار را لحاظ کنند. در مدل‌های تعادلی سعی می‌شود روابط رفتاری را در شرایط بهینه‌سازی پویا به دست آورند. در مورد سیاست تثبیت اقتصاد کلان، نقد لوکاس توجهات را به ضرورت اندیشیدن به سیاست اقتصادی به‌عنوان انتخاب «قواعد بازی» باثبات که کارگزاران اقتصادی به‌خوبی درک کرده‌اند، معطوف کرد. (استودان و وین، ۲۰۰۵: ۲۶۶-۲۴۲)^(۸)

۵-۷. پیامدهای نظریه چرخه واقعی کسب و کار برای سیاست اقتصادی: نظریه-پردازان چرخه واقعی کسب و کار، با ارائه رویکردی یکپارچه به رشد و نوسانات، نشان دادند که نوسانات بزرگ در محصول و اشتغال طی دوره‌های زمانی نسبتاً کوتاه همان است که در نظریه استاندارد نئوکلاسیک پیش‌بینی می‌شود. از آنجا که بی‌ثباتی‌ها، نتیجه واکنش بهینه کارگزاران عقلایی در برابر تغییرات در شرایط اقتصادی است، نوسانات مشاهده‌شده، انحراف از روند ایده‌آل محصول و عاملی برای کاهش رفاه نیست. در نظریه رقابتی نوسانات، تعادل‌ها، بهینه پارتو هستند. بنابراین، این ایده که دولت باید تلاش کند این نوسانات را به هر طریقی کاهش دهد، مورد قبول نظریه‌پردازان چرخه واقعی کسب و کار نیست، چرا که چنین

سیاست‌هایی، رفاه را کاهش می‌دهند. در واقع، همان‌طور که پرسکات می‌گوید، تلاش‌های پرهزینه برای تثبیت، احتمالاً ضد تولیدی هستند. اگر نوسانات، واکنش‌های بهینه در برابر عدم اطمینان در نرخ پیشرفت کار آری پارتو به شوک‌های وارده به تابع تولید باشند که عمدتاً از تغییر فناوری نتیجه می‌شوند، در آن صورت عوامل پولی -رای تبیین چنین بی‌ثباتی‌هایی مناسب نیستند. سیاست پولی نمی‌تواند هیچ اثر واقعی داشته باشد؛ و از آنجا که کارگران می‌توانند تصمیم بگیرند چه مقدار کار کنند، یکاری مشاهده‌شده، همواره ارادی است و مسیر نوسانی تولید ناخالص داخلی چیزی بیش از تعادلی که به‌طور مداوم جابه‌جا می‌شود، نیست. در نظریه چرخه واقعی کسب و کار، چیزی به‌نام اشتغال کامل به‌عنوان هدف دولت نمی‌تواند معنا داشته باشد، زیرا اقتصاد همواره در آنجا است! همچنین باید توجه کرد که در مدل-های چرخه واقعی کسب و کار، هر افزایش موقتی در خریدهای دولت، محصول و اشتغال را افزایش خواهد داد زیرا عرضه کار در واکنش به نرخ بهره واقعی بالاتر که ناشی از تقاضای کل بالاتر است، افزایش می‌یابد. اگر تغییرات فناوری عامل عمده در تعیین رشد و نوسانات است، درک بهتر عوامل تعیین‌کننده نرخ پیشرفت فناوری و نیز ساختار نهادها و ترتیبات، الزامی است. از دیدگاه نظریه پردازان چرخه واقعی کسب و کار، تأکید اقتصاددانان کینزی و مکتب پولی بر مسئله تثبیت اقتصادی، یک اشتباه پرهزینه است.^(۸)

۵-۵. ارزیابی انتقادی

۵-۵-۱. نقد فرضیه انتظارات عقلایی

۱. هزینه کسب و فناوری اطلاعات: گردآوری و فراوری تمامی اطلاعات در اختیار مردم برای پیش‌بینی میزان آینده یک متغیر مانند تورم، هزینه دارد. با توجه

به هزینه‌های موجود در کسب و فراوری اطلاعات، غیرمحتمل است که کارگزاران بتوانند از همه اطلاعات در اختیار عموم استفاده کنند؛ به عبارت دیگر، برای استفاده از اطلاعات تا نقطه‌ای انگیزه دارند که نفع نهایی (بهبود صحت متغیرهای پیش‌بینی شده) با هزینه نهایی (کسب و فراوری تمامی اطلاعات در اختیار عموم) برابر باشد. در این حالت، انتظارات کارآیی کمتری دارد از حالتی که از تمامی اطلاعات موجود استفاده شود. افراد می‌توانند اطلاعات را به‌طور غیرمستقیم از مثلاً پیش‌بینی‌های منتشرشده و تفسیرهای وسایل ارتباط جمعی خبری به‌دست آورند؛ اما با توجه به اینکه پیش‌بینی‌ها مکرر تغییر می‌کنند، این مسئله مطرح می‌شود که کدام‌یک، صحیح هستند.

۲. نااطمینانی در مورد مدل صحیح اقتصاد: چگونه کارگزاران در مورد مدل صحیح اقتصاد، آگاهی کسب می‌کنند؟ با توجه به اختلاف نظر اقتصاددانان با یکدیگر، این فرضیه دلالت دارد بر این که انتظارات به‌گونه‌ای شکل گرفته است که گویا کارگزاران مدل صحیح را می‌دانستند. نااطمینانی در این باره که کدام مدل درست است، باعث می‌شود کارگزاران انتظاراتی را شکل دهند که به‌طور سیستماتیک غلط باشد. شواهدی نیز وجود دارد که انتظارات کارگزاران، خطاهای سیستماتیک دارد.

۳. نقدپساکینزی‌ها به شکل‌گیری انتظارات در شرایط نااطمینانی: از دیدگاه پساکینزی‌ها، هر رویداد تاریخی، منحصر به فرد و غیر تکراری^۱ است؛ و در چنین وضعیتی، قواعد احتمال به کار نمی‌رود. باید میان وضعیت‌های ریسکی و وضعیت‌های نااطمینانی تمایز گذاشت. در وضعیت‌های ریسکی، توزیع احتمال شناخته شده است؛ اما در وضعیت‌های نااطمینانی، امکان شکل دادن به توزیع احتمال معناداری وجود

1. non-repetitive

ندارد. براساس فرضیه انتظارات عقلایی، کارگزاران اقتصادی می‌توانند توزیع احتمال نتایج تغییرات و وضعیت‌های اقتصادی متعدد را فرموله کنند، درحالی‌که این فرض به دنیای ریسکی مربوط است و در مدل‌های کلاسیک جدید، به مسئله نااطمینانی بنیادی، توجه نشده است. طبق نظر پساکینزی‌ها، دنیای واقعی، دنیایی است که ویژگی آن نااطمینانی بنیادی است و این به معنای آن است که نتایج بناشده براساس مدل‌هایی که در آنها فرضیه انتظارات عقلایی به کار می‌برند، بی‌فایده است.

۴. انتظارات تورمی، تحت تأثیر سن، مکان جغرافیایی، آموزش، شغل و وضعیت مسکن قرار دارد.

۵. استفاده از واژه «عقلایی»: استفاده از این واژه در این فرضیه، یک سلاح خطابی در اذهان اقتصاددانان کلان طی دهه ۱۹۷۰ بود. همان‌طور که بارو گفته است، «یکی از ویژگی‌های زیرکانه انتظارات عقلایی، کاربرد اصطلاح عقلایی» بود. مخالفان این رویکرد در موضع دفاعی قرار گرفتند که یا غیرعقلانی باشند و یا موارد دیگر را به‌عنوان غیرعقلانی، مدل‌سازی کنند. (اسنودان و وین، ۲۰۰۵)

۶. قابل قبول بودن روش عقلایی: آیا قابل قبول است که فرض کنیم یک فرد هنگام تشکیل انتظارات، به اندازه‌ای آگاه است که از همه اطلاعات مربوط به فرایند تعیین‌کننده یک متغیر استفاده قرار می‌دهد؟ آیا در واقعیت اغلب مردم در امور اقتصادی بسیار ناآگاه نیستند؟ برای مثال، چه تعداد از مردم می‌توانند تعریف واقعاً درستی از عرضه پول ارائه دهند؟ یا بگویند عرضه پول در چه نرخ افزایش می‌یابد؟ درحالی‌که به‌دست آوردن اطلاعات مربوط به رشد عرضه پول نسبتاً آسان است و بسیاری از اقتصاددانان معتقدند نرخ رشد عرضه پول نقش مهمی در فرایند تعیین‌کننده نرخ تورم بازی می‌کند. بنابراین، مردم به هنگام تشکیل انتظارات عقلایی در مورد نرخ تورم باید بدانند که عرضه پول چیست و چگونه افزایش می‌یابد. این انتقاد به معنی آن است که فرض عمده‌ای در پشت انتظارات عقلایی، غیرموجه است.

۷. دسترسی به اطلاعات: در نظریه انتظارات فرض شده که فرایند تعیین کننده (Y) و نیز مقادیر متغیرها در آن فرایند، در پایان دوره $(t-1)$ معلوم اند. ولی اگر فرایند تعیین کننده (Y) شامل متغیرهایی باشد که مقادیر آنها در پایان دوره $(t-1)$ معلوم نیست، چه خواهد شد؟ در این صورت، کارگزاری با رفتار عقلایی چگونه مقدار Y در دوره t را پیش‌بینی خواهد کرد؟ و مردم با چه دقتی به ماهیت فرایند تعیین کننده (Y) پی خواهند برد؟

اگر فرایند تعیین کننده (Y) شامل متغیری باشد که مقدار آن در زمان انجام پیش‌بینی نامعلوم است، مفاهیم ضمنی انتظارات چه خواهد بود؟ اما پاسخ به این پرسش که چگونه مردم از فرایند تعیین کننده یک متغیر آگاه می‌شود، بسیار دشوارتر است. مردم چگونه تشخیص می‌دهند که کدام متغیرها عوامل مهم مؤثر بر Y هستند؟ و چگونه اندازه واقعی ضرایب در فرایند تعیین کننده (Y) یعنی مقادیر پارامترها - را تشخیص می‌دهند؟

فرضیه انتظارات عقلایی در مورد فرایندهایی به کار می‌رود که تکرارشونده هستند و بنابراین دست کم قابل تشخیص اند. البته انگیزه‌ای نیز برای بالابردن دقت پیش‌بینی‌های شخص از طریق پی‌بردن به فرایند تعیین کننده یک متغیر وجود دارد؛ ولی این واقعیت که انگیزه‌ای برای بالابردن دقت وجود دارد، تضمین نمی‌کند که فرایند تعیین کننده متغیر کشف خواهد شد. با وجود اینکه انگیزه‌ای برای پیش‌بینی دقیق تورم وجود دارد، باز هم در مورد فرایند واقعی تعیین کننده تورم، اختلاف نظر بسیار شدیدی در میان اقتصاددانان با تجربه مشاهده می‌شود.

۹. محدودیت‌های کاربردی انتظارات عقلایی: فرضیه انتظارات عقلایی فرضیه‌ای تلقی می‌شود که در مورد متغیرهایی که با فرایندهای تکرارشونده و تصادفی تعیین

می‌گردند، به کار می‌رود؛ ولی در بسیاری از موارد در اقتصاد، متغیری که انتظارات درمورد آن شکل می‌گیرند، ممکن است از این نوع نباشد.

دولت تاجردر بریتانیا در اوایل دهه ۹۸۰ به سیاست‌های پولی و مالی انقباضی پای‌بند بود؛ ولی بسیاری از مردم در توانایی دولت برای تداوم چنین سیاست‌هایی به‌مدت طولانی، تردید داشتند، و در این باره که آیا خانم تاجر یا جانشینان وی این سیاست‌ها را رها خواهند کرد، یا چه زمانی این کار انجام خواهد شد، حدس‌های زیادی وجود داشت. تعدادی از نمایندگان مجلس و وزرای کابینه، مخالف دنبال کردن این سیاست‌ها بودند. بیکاری به‌سرعت افزایش می‌یافت. لذا انتظار رشدی بالاتر وجود داشت. بنابراین، شخصی کاملاً با رفتار عقلایی در طول دوره پیش از آن ممکن بود رشد پولی آتی را مصرانه بیش از حد برآورد کند؛ چرا که به احتمال یک تغییر اساسی دل‌بسته بود. میانگین خطای انتظارات او حداقل در طول این دوره صفر است.

بسیاری از رویدادهایی را که انتظارات درمورد آنها باید شکل گیرد را نمی‌توان نتیجه یک فرایند تکرار شونده تلقی کرد. برعکس، بسیاری از رویدادهای مهم اقتصادی را در واقع می‌توان منحصر به فرد، یا حداقل استثنایی یا غیرعادی دانست. با چه منطقی می‌توان گفت که فرضیه انتظارات عقلایی در این موارد استثنایی نیز به کار می‌رود؟

۱۱. آزمون‌پذیری فرضیه انتظارات عقلایی: برخی اقتصاددانان از فرضیه انتظارات عقلایی به این دلیل که آزمون‌پذیر نیست، انتقاد کرده‌اند. اگر با کمی سامحه بپذیریم که فرضیه انتظارات عقلایی به مفهوم آن است که افراد به حداکثر اطلاعات در دسترس خود دست می‌یابند، آنگاه همیشه می‌توان اطلاعات در دسترس را به گونه‌ای تعریف کرد که این فرضیه از ابطال در امان بماند.

انتقاد زیرکانه‌تر آن است که انتظارات مربوط به یک متغیر تقریباً همیشه تنها بخشی از یک مدل است؛ بنابراین، آزمون‌های مربوط به مدل‌هایی که فرضیه

انتظارات عقلایی را شامل می‌شوند، آزمون‌های مشترک خود این فرضیه و بقیه مدل هستند. برای مثال، فرضیه انتظارات عقلایی وقتی با این فرض ترکیب می‌شود که مخارج مصرفی نسبت ثابتی از درآمد دائمی یا انتظاری است، پیش‌بینی‌های کاملاً متفاوتی ارائه خواهد کرد. اگر اطلاعات ثابت کند که این پیش‌بینی‌ها بسیار نادرست هستند، همیشه می‌توان استدلال کرد که شکل رابطه بین مصرف و درآمد دائمی به‌غلط تصریح شده و این تصریح نادرست^۱ بوده که به رد مدل منجر شده است.

انتقاد دیگر در مورد آزمون‌پذیری مدل‌های انتظارات عقلایی، به انتقاد «معادل بودن از نظر مشاهدات» معروف است. در مقابل هر مدل انتظارات عقلایی که در آن اطلاعات برآزش می‌شود، همیشه یک مدل انتظارات غیرعقلایی نیز وجود دارد که در آن، آن اطلاعات به همان خوبی برآزش می‌شود؛ زیرا ابداع یک مدل انتظارات غیرعقلایی که دقیقاً همان مفاهیم مدل انتظارات عقلایی را در مورد هر مجموعه اطلاعات خاص داشته ولی مفاهیم سیاستی متفاوتی داشته باشد، همواره امکان‌پذیر است. با اطلاعات صرف نمی‌توان بین دو نظریه تفاوت گذاشت و بنابراین، این دو را دو نظریه معادل از نظر مشاهدات می‌گویند. مفهوم ساده این مطلب آن است که حتی اگر یک مدل انتظارات عقلایی در آزمون‌های تجربی متداول نیز قبول شود، لزوماً به معنی آن نیست که این فرضیه را باید پذیرفت. اینکه شما آن را می‌پذیرید یا نه؟ به این بستگی دارد که آیا آن را با توجه به دلایل نامشخص دیگری، قابل قبول‌تر می‌یابید یا نه. (اتفیلد، دمری و داک، ۱۳۷۶: ۶۰-۴۷)

۲-۵-۵. نقد نظریه چرخه واقعی کسب و کار؛

۱. در تحلیل نوکلاسیک از عرضه کار، دو اثر متضاد ناشی از افزایش دستمزد واقعی برجسته می‌شود. دستمزد واقعی بالاتر، از طریق اثر جانشینی باعث افزایش

1. misspecification

عرضه کار می‌شود، ولی در همان زمان، دستمزد واقعی بالاتر، اثر درآمدی نیز دارد که سبب می‌شود کارگر از فراغت بیشتری استفاده کند. اگر قرار باشد با مدل‌های چرخه واقعی کسب و کار، تغییرات زیاد اشتغال را که در نتیجه شوک‌های فناوری ایجاد شده است، توضیح داد، اثر جانشینی باید قوی‌تر از اثر درآمدی باشد. اما شواهد مربوط به کشش جانشینی بین‌زمانی در عرضه کار، نشان‌دهنده واکنش ضعیف به تغییرات موقتی دستمزد است. اگر کشش دستمزدی عرضه کار پایین باشد، در آن صورت شوک‌های فناوری که منحنی تقاضای کار را منتقل می‌کند، تغییر زیاد دستمزدهای واقعی و تغییر کم اشتغال را ایجاد خواهد کرد. با این حال، تغییر اشتغال طی چرخه کسب و کار بزرگ‌تر از آن است که به حساب جانشینی بین‌زمانی گذاشته شود.

۲. مدل‌های چرخه واقعی کسب و کار به آن نوع شوک‌های فناوری متکی هستند که عمدتاً غیرقابل مشاهده هستند. بسیاری از اقتصاددانان تردید دارند که شوک‌های فناوری برای ایجاد چرخه کسب و کار، به اندازه کافی بزرگ یا با فراوانی لازم هستند. در این مدل‌ها تغییرات بزرگ محصول، نیازمند اختلالات بزرگ در فناوری است.

۳. رکود متعلق به دوره برگشت فناوری^۱ است. ولی در نظریه چرخه واقعی کسب و کار هیچ بحثی درباره کاهش فناوری موجود، وجود ندارد که جامعه دچار شوک فناوری نامساعد و مهم می‌شود. در واکنش به این نقد، هانسن و پرسکات تفسیر شوک‌های فناوری را بسط دادند تا هر تغییری در توابع تولید یا در مجموعه امکانات تولید بتواند منشأ بالقوه ایجاد اختلال باشد. از نظر آنها، تغییر چهارچوب نهادی و قانونی می‌تواند انگیزه‌های پذیرش فناوری‌های معین را تغییر دهد؛ برای مثال، برخی مقررات دولتی می‌تواند به عنوان یک شوک فناوری منفی عمل کند.

۴. چهارمین انتقاد، به موضوع بیکاری مربوط است. در مدل‌های چرخه واقعی کسب و کار، بیکاری ارادی در نظر گرفته می‌شود. منتقدان، به تجربه رکود بزرگ اشاره می‌کنند و اینکه تغییراتی با این مقیاس به حساب جانشینی بین‌زمانی و شوک‌های بهره‌وری، محال است. برخی مطالعات نشان داده است که بخش زیادی از بیکاری اروپا در دهه ۱۹۸۰ غیرارادی بوده است؛ اما این واقعیت را نمی‌توان در چهارچوب مکتب کلاسیک جدید توضیح داد. منتقدان می‌گویند که وضعیت بازار کار با نظریه پردازی تعادلی، ناسازگار است. اگر بیکاری را نتیجه انتخاب ارادی کارگزاران اقتصادی بدانیم، آنگاه حرکت همسوی چرخه نرخ‌های استخدام و خروج ارادی را مشاهده نخواهیم کرد. منتقدان، نادیده گرفتن بیکاری غیرارادی در نظریه چرخه واقعی کسب و کار را ضعف عمده این نظریه می‌دانند.

۵. انتقاد پنجم، به استفاده از کارگزار نماینده در نظریه چرخه واقعی کسب و کار مربوط است. نظریه پردازان چرخه واقعی کسب و کار، از مسئله کلی‌سازی^۱ که مشکل ذاتی اقتصاد کلان است، با توسل به کارگزار نماینده، طفره می‌روند. فرض می‌شود انتخاب‌های کارگزار نماینده، با انتخاب‌های جمعی میلیون‌ها فرد نامتجانس منطبق باشد؛ در حالی که عملاً چنین نیست. (اسنودان و وین، ۲۰۰۵: ۳۳۲-۳۳۶)

۶. نتیجه‌گیری

چهار مکتب نئوریکاردویی، اصالت فایده‌مدرن، بانکداری آزاد مدرن و کلاسیک جدید، تجدید حیات اقتصاد کلاسیک به حساب می‌آیند. مکتب‌های کلاسیک جدید و بانکداری آزاد مدرن، دیدگاه‌های اصلی کلاسیک‌ها احیا و با توجه به تحولات جدید برای سیاست اقتصادی ارائه شده است. در مکتب اصالت

فایده‌مدرن، با توجه به انتقادهای وارده به اصالت فایده‌کلاسیک، فروض دیگری جایگزین و اصالت فایده‌مدرن ارائه شده است. اما در مکتب نئوریکاردویی، با تفسیر مازاد از اقتصاد کلاسیک و نقد مارجینالیزم، تفسیر متفاوتی از اقتصاد کلاسیک، خارج از جریان اصلی اقتصاد قلمداد شده است.

یادداشت‌ها:

۱. قبل از ۱۹۸۰، نظریه‌پردازان اقتصاد کلان در مورد سه موضوع مهم اتفاق نظر داشتند: ۱. اقتصاددانان، نوسانات محصول کل را صرفاً انحراف موقتی از نرخ رشد روند می‌دانستند. همچنین، یکی از تعیین‌کننده‌های مهم این روند را نرخ پیشرفت فناوری می‌دانستند که به‌طور برون‌زا تعیین می‌شود؛ ۲. فرض می‌شد بی‌ثباتی‌های کلان به‌شکل چرخه کسب و کار از نظر جامعه نامطلوب است، زیرا رفاه اقتصادی را کاهش می‌دهد. (بنابراین، بی‌ثباتی‌ها را باید با سیاست‌های مناسب کاهش داد). ۳. در تبیین چرخه کسب و کار، نیروهای پولی یکی از عوامل مهم هستند. اقتصاددانان کینزی، مکتب پولی و کلاسیک جدید، این سه موضوع را قبول داشتند.
۲. نظریه‌پردازان چرخه واقعی کسب و کار، میان مکانیزم‌های محرک و انتشار تمایز قائل شده‌اند: مکانیسم محرک، بیانگر شوک اولیه‌ای است که موجب می‌شود یک متغیر از وضعیت مانای خود منحرف شود؛ و مکانیزم انتشار شامل نیروهایی است که اثرات این شوک را طی زمان منتشر می‌کند و سبب انحراف از وضعیت مانا می‌شود و تداوم می‌یابد.
۳. فراغت، اصطلاحی است که برای همه فعالیت‌های بدون درآمد به کار می‌رود.
۴. نظریه‌پردازان چرخه واقعی کسب و کار از روش‌های مرسوم اقتصادسنجی استفاده نکردند بلکه روشی ارائه دادند که به کالیبریشن یا آزمایش‌های محاسباتی معروف است. کالیبریشن، استراتژی یافتن مقادیر عددی برای پارامترهای اقتصادهای مصنوعی است.
۵. درباره چگونگی تثبیت اقتصاد، اقتصاددانان کلاسیک جدید و مکتب پولی طرفدار قاعده نرخ رشد ثابت پول هستند، در حالی که اقتصاددانان کینزی با صلاحیت موافق‌اند.
۶. در بحث استقلال بانک مرکزی باید میان استقلال هدف و استقلال ابزار تمایز قائل شد. استقلال هدف دلالت دارد بر اینکه بانک مرکزی اهداف خودش (یعنی استقلال سیاسی) را

تعیین می‌کند، درحالی‌که استقلال ابزار اشاره به استقلال با توجه به ابزارهای سیاست پولی (یعنی استقلال اقتصادی) است. استقلال بانک انگلستان، تنها استقلال ابزاری است. در مدل والش نیز بانک مرکزی، استقلال ابزار دارد.

۷. از نظر بارو، سه دستاورد اصلی مکتب کلاسیک جدید عبارت‌اند از: ۱. کاربرد مدل‌سازی تعادلی در تحلیل اقتصاد کلان، ۲. پذیرش و بسط فرضیه انتظارات عقلایی، ۳. کاربرد نظریه بازی در سیاست‌گذاری و ارزیابی. دستاوردهای اول و دوم باعث شدند مدل‌های کلان بر اساس میانی‌خردی نظریه انتخاب ساخته شود و سومین دستاورد، بر اهمیت نقش تعهد، اعتبار و شهرت در بازی‌های پویا اشاره دارد، همچنین میان قواعد و صلاح‌دید، تمایز قائل می‌شود.

۸. سنت مک کالم، عناصر اصلی مکتب کلاسیک جدید را چنین برمی‌شمارد: الف- اتخاذ رویکرد تعادل در مدل‌سازی؛ ب- پذیرفتن فرضیه نرخ طبیعی؛ ج- اعتقاد به برتری سیاست اقتصادی مبتنی بر قواعد؛ د- تردید جدی در مورد تناسب تجربی برای موضوعات اقتصاد کلان پدیده‌های حباب عقلانی. (مک کالم، ۲۰۲۳: ۱۹۸۹-۲۵۲)

کتابنامه

- گاندولفو، ژیان کارلو. ۱۳۸۰. *تجارت بین‌الملل*. ترجمه مهدی تقوی و تیمور محمدی. تهران: انتشارات پژوهشکده امور اقتصادی.
- اتقیلد، کلیفورده؛ دمری، دیوید؛ داک، نایجل. ۱۳۷۶. *انتظارات عقلایی در اقتصاد کلان*. ترجمه بهزاد هنری. انتشارات سازمان برنامه و بودجه.
- سن، آمارتیا، ۱۳۷۷. *اخلاق و اقتصاد*. ترجمه حسن فشارکی. نشر شیرازه.
- Blaug, Mark. 1990. "Economics through the Looking Glass". In: *Economic Theories, True or False?*, Edward Elgar Publishing Limited.
- Brittan, Samuel. 1983. "Two cheers for Utilitarianism", *Oxford Economic Papers*, 35.
- Broome, John. 2002. "Modern Utilitarianism", *The New Palgrave Dictionary of Economics and the Law*, Edited by Peter Newman, Palgrave Macmillan.
- Colonna, Marina. 1992. "John Eatwell", in: *A Biographical Dictionary of Dissenting Economists*, edited by Philip Arestis and Malcolm Sawyer, Edward Elgar Publishing Limited.

- Eatwell, John and Panico, Carlo. 1987. "Sraffa, Piero", *The New Palgrave Dictionary of Economics*, vol. 4.
- Evans' H. D. 1989. *Comparative Advantage and Growth*. Harvester Wheatsheaf.
- Fischer, Stanley. 2008. "New Classical Macroeconomics", in: *The New Palgrave Dictionary of Economics*, 2nd edition, Edited by Steven Durlauf and Lawrence Blume, Macmillan.
- Hausman, Daniel and Mepheron, Michael S. 1996. *Economic Analysis and Moral Philosophy*. Cambridge University Press.
- Kurz, Heinz D. and Salvadori, Neri. 2008. "Neo-Ricardian Economics", *The New palgrave Dictionary of Economics*, 2nd edition, Edited by Steven Durlauf and Lawrence Blume, Macmillan Press.
- Mandler, Michael. 2008. "Sraffian Economics (New Developments)", in: *The New Palgrave Dictionary of Economics*, 2nd edition, Edited by Steven Durlauf and Lawrence Blume, Macmillan Press.
- Milgate, Murray. 1987. "Neo-Ricardianism", *The New Palgrave Dictionary of Economics*, vol. 3.
- Muth, John. 1961. "Rational Expectation and the Theory of Price Movements", *Econometrica*.
- Nogueira, Jose Ricardo Bezerra. September 1996. "The Sraffian Interpretation of Ricardo: A Critique", *Analise Economica*.
- Puttman, Louis. 1992. "Amartya Sen", in: *A Biographical Dictionary of Dissenting Economists*, Edited by Philip Arestis and Malcolm Sawyer, Edward Elgar Publishing co.
- Riley, Jonathan. 2008. "Utilitarianism and Economic Theory", in: *The New Palgrave Dictionary of Economics*, 2nd edition, Edited by Steven Durlauf and Lawrence Blume, Macmillan Press, vol 8.
- Rochoff, Hugh. 1974. "The Free Banking Era: A Reexamination", *Journal of Money, Credit and Banking*, vol. 6. No. 2.
- Rolnich, Arthour and weber, warren. 2008. "Free Banking Era", *The New Palgrave Dictionary of Economics*, 2nd edition, Edited by Steven Durlauf and Lawrence Blume, Macmillan Press.
- Rothbard, Murray N. 1990. "The Myth of free Banking in Scotland", *The Review of Austrian Economics*, vol. 2, No. 1
- Samuelson, Paul A. 1987. "Sraffian Economics", in: *The New Palgrave Dictionary of Economics*, Vol. 4.
- Selgin, George A. and White, Lawrence H. December 1994. "How Would the Invisible Hand Handle Money?". *Journal of Economic Literature*, vol. XXXII.
- Shirley, Gedeon. 1997. "The Modern Free Banking School: A Review", *Journal of Economic Issues*, vol. 31.

- Smith, Vera. [1936]1990. "The Rational of Central Banking and the free Banking Alternative", *Liberty Fund*.
- Snowdon, Brian and Vane, Howard R. (ed.). 2005. *Modern Macro Economics, It's Origin, Development and Current State*. Edward Elgar Publishing Co.
- Sraffa, Piero. 1926. "The Laws of Returns Under Competitive Conditions", *The Economic Journal*, vol. 36, Issue 144.
- _____. 1960. *Production of Commodities by means of Commodities, Prelude to a Critique of Economic Theory*. Cambridge University press.
- Steedman, Ian (ed.). 1979. *Fundamental Issues in Trade Theory*. St. Martin's Press.
- White, Lawrence H. 1984. *Free Banking in Britain: Theory, Experience and Debate, 1800-1845*. Cambridge University press.
- Stanford Encyclopedia of philosophy, 2006, "Consequentialism," in: <http://plato.stanford.edu/entries/consequentialism/>
- Briones, Ignacio and Hugh Rockoff, 2005, "Do Economists Reach a conclusion on free-Banking Episodes?", *Econ journal Watch*, Vol.2, No.2, August
- Barr, Tavis, 2007, "classical and Modern utilitarianism," in: <http://phoenix.liu.edu/~tbarr/econ61/topic-01-utilitarianism>
- Hoover, kevin, 1998. "New classical Macroeconomics, The", in: *The handbook of Economic Methodology*, Edited by John Davis, Wade Hands and Uskali Maki, Edward Elgar publishing, Limited.
- Mccallum, Bennett, 1989. "New classical Macroeconomics: A sympathetic Account," *Scandinavian journal of Economics*, vol, 91, No.2.